

ODRŽIVI RAZVOJ REPUBLIKE HRVATSKE

Župan, Ivona

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Economics in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:145:123622>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-20**

Repository / Repozitorij:

[EFOS REPOSITORY - Repository of the Faculty of Economics in Osijek](#)

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Ekonomski fakultet u Osijeku

Diplomski studij Ekonomska politika i regionalni razvitak

Ivona Župan

ODRŽIVI RAZVOJ REPUBLIKE HRVATSKE

Diplomski rad

Osijek, 2021

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Ekonomski fakultet u Osijeku

Diplomski studij Ekonomska politika i regionalni razvitak

Ivona Župan

ODRŽIVI RAZVOJ REPUBLIKE HRVATSKE

Diplomski rad

Kolegij: Makromarketing

JMBAG: 0010200005

e-mail: izupan@efos.hr

Mentor: Prof. Dr. Sc., Mirna Leko Šimić

Osijek, 2021

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek

Faculty of Economics in Osijek

Graduate Study Economic Policy and Regional development

Ivona Župan

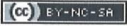
**SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE REPUBLIC OF
CROATIA**

Graduate paper

Osijek, 2021

IZJAVA

O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI, PRAVU PRIJENOSA INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA, SUGLASNOSTI ZA OBJAVU U INSTITUCIJSKIM REPOZITORIJIMA I ISTOVJETNOSTI DIGITALNE I TISKANE VERZIJE RADA

1. Kojom izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je diplomski rad isključivo rezultat osobnoga rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu. Potvrđujem poštivanje nepovredivosti autorstva te točno citiranje radova drugih autora i referiranje na njih.
2. Kojom izjavljujem da je Ekonomski fakultet u Osijeku, bez naknade u vremenski i teritorijalno neograničenom opsegu, nositelj svih prava intelektualnoga vlasništva u odnosu na navedeni rad pod licencom Creative Commons Imenovanje – Nekomercijalno – Dijeli pod istim uvjetima 3.0 Hrvatska.
3. Kojom izjavljujem da sam suglasna da se trajno pohrani i objavi moj rad u institucijskom digitalnom repozitoriju Ekonomskoga fakulteta u Osijeku, repozitoriju Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku te javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15).
4. Izjavljujem da sam autorica predanog rada i da je sadržaj predane elektroničke datoteke u potpunosti istovjetan sa dovršenom tiskanom verzijom rada predanom u svrhu obrane istog.

Ime i prezime studentice: Ivona Župan

JMBAG: 0010200005

OIB:13893126757

e-mail za kontakt: zupan.ivona@gmail.com

Naziv studija: Diplomski studij Ekonomska politika i regionalni razvitak

Naslov rada: Održivi razvoj Republike Hrvatske

Mentor diplomskog rada: prof. dr. sc. Mirna Leko Šimić

U Osijeku, 21.09.2021. godina

Potpis _____

Ivona Župan

Održivi razvoj Republike Hrvatske

SAŽETAK

Koncept održivog razvoja temelji se na tri načela: načelu okolišne održivosti, socijalne i kulturne održivosti i načelu gospodarske održivosti. Republika Hrvatska je podržala ideju o održivom razvoju, a Hrvatski sabor je 2009. godine usvojio Strategiju održvog razvitka Republike Hrvatske, kao ključni dokument kojim se usmjerava zaštita okoliša, gospodarski i socijalni razvoj zemlje.

Cilj rada je prikazati povijesni razvoj ideje održivog razvoja i prikazati trenutni stupanj održivog razvoja Republike Hrvatske mjeren SDG indeksom.

Prilikom izrade diplomskog rada korištena je metoda analize u svrhu proučavanja teorijske podloge koncepta održivog razvoja, te statističkih podataka o osnovnim pokazateljima gospodarskog rasta i održivog razvoja. Metodom klasifikacije razrađeni su glavni ciljevi Strategije održivog razvitka Republike Hrvatske, te rezultati ostvarenja globalnih razvojnih ciljeva. Metodom deskripcije opisan je povijesni razvoj teorija o održivom razvoju, kao i rezultati Republike Hrvatske postignuti u UN-ovom programu održivog razvoja do 2030. godine. Deduktivna metoda je korištena prilikom analiziranja ostvarenih rezultata Republike Hrvatske kada je riječ o dosezanju globalno definiranih ciljeva održivog razvoja. Na temelju ostvarenih rezultata, induktivnom metodom donesen je zaključak o održivom razvoju Republike Hrvatske.

Republika Hrvatska ostvarila je najbolje rezultate u polju obrazovanja mladih, gdje je učinila osnovnoškolsko obrazovanje besplatno i dostupno, te istovremeno ulaže u obrazovanje odraslih. Hrvatska je snizila stopu rizika od siromaštva koja je 2017. godine iznosila 26%, a 2019. godine iznosi 18,3%, te uvela nove indikatore praćenja siromaštva. Zaostajanje Hrvatske u odnosu na druge zemlje vidljivo je u području ravnopravnosti spolova, te u području industrija, inovacije i infrastruktura. Premda Republika Hrvatska ima odličnu pokrivenost širokopojasnim pristupom, statistički pokazatelji pokazuju nisku razinu korištenja interneta i visoku cijenu brzog širokopojasnog pristupa. Iako Republika Hrvatska zauzima visoko 14. mjesto u svijetu kad je riječ o ostvarenju postavljenih globalnih ciljeva do 2030. godine, i dalje postoji prostor za međunarodno partnerstvo kako bi se globalni ciljevi održivog razvoja bili ostvareni.

Ključne riječi: održivi razvoj, Agenda 21, Strategija održivog razvoja, Republika Hrvatska

Sustainable development of the Republic of Croatia

ABSTRACT

The concept of sustainable development is based on three basic principles: the principles of environmental sustainability, social and cultural sustainability and the principles of economic sustainability. The Republic of Croatia supported the idea of sustainable development, and in 2009 the Croatian Parliament adopted the Strategy for Sustainable Development of the Republic of Croatia, as a key document aimed at environmental protection, economic and social development of the country.

The main goal of this paper is to present the historical development of the idea of sustainable development and to present the current level of sustainable development of the Republic of Croatia measured by the SDG index.

During the preparation of the graduate thesis, the method of analysis was used for the purpose of studying the theoretical basis of the concept of sustainable development and statistical data on the basic indicators of economic growth and sustainable development. The classification method was used to elaborate the main goal of the Sustainable Development Strategy of the Republic of Croatia, as well as the results of achieving global development goals. The method of description was used to describe the historical development of theories of sustainable development, as well as the results of the Republic of Croatia achieved in the UN program of sustainable development until 2030. The deductive method was used when analyzing the achieved results of the Republic of Croatia when it comes to achieving globally defined goals of sustainable development. Based on the achieved results, the conclusion on sustainable development of the Republic of Croatia was made by the inductive method.

The Republic of Croatia has achieved the best results in the field of youth education, where it has made primary education free and accessible, and at the same time invests in adult education. Croatia lowered the at-risk-of-poverty rate, which was 26% in 2017 and 18.3% in 2019, and introduced new poverty monitoring indicators. Croatia lags behind other countries in the field of gender equality, as well as in the field of industry, innovation and infrastructure. Although the Republic of Croatia has excellent broadband coverage, statistical indicators show a low level of

Internet use and a high cost of high-speed broadband access. Although the Republic of Croatia ranks high 14th in the world when it comes to achieving the set global goals by 2030, there is still room for international partnership in order to achieve the global goals of sustainable development.

Key words: Sustainable Development, Agenda 21, Sustainable Development Strategy, Republic of Croatia

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Metodologija rada	2
3. Održivi razvoj	3
3.1. Povijest i začetak teorija o održivom razvoju.....	3
3.2. Koncept održivog razvoja.....	5
4. Republika Hrvatska i održivi razvoj.....	8
5. Gospodarski rast Republike Hrvatske	9
5.1. Realni BDP	9
5.2. Stvarna individualna potrošnja	11
5.3. Nezaposlenost	11
5.4. Prekarni rad.....	12
5.5. Inflacija.....	13
6. Strategija razvitka Republike Hrvatske	15
7. SDG Indeks	18
8. Zaključak.....	47
Literatura	52

1. Uvod

Prva ideja o održivom razvoju iznesena je na konferenciji UN-a o zaštiti okolišta u Stockholmu 1972., a najsnažniji poticaj ideji o održivom razvoju dala je druga konferencija UN-a o okolišu i razvoju koja je održana u Rio de Janeriu 1992. godine. Iz konferencije u Rio de Janeriu proizšla je Deklaracija o okolišu i razvoju kao i Agenda 21 (Akcijski plan održivog razvoja za 21. stoljeće). U Rio de Janeriu definirano je značenje pojma održivog razvoja, te je utemeljena Komisija održivog razvoja koja predstavlja tijelo UN-a koje je zaduženo za praćenje učinka započetnih aktivnosti.

Republika Hrvatska podržala je Agendu 21 i Plan djelovanja koji je usvojen u Rio de Janeriu 1992. godine, kada je i usvojena Deklaracija o zaštiti okoliša Republike Hrvatske na međunarodnoj razini.

2000. godine, usvojena je Milenijska deklaracija od strane Opće skupštine UN-a, koja je dala potporu načelu održivog razvitka, koji postaje ključni element u osiguranju održivosti okoliša koji je jedan od osam ključnih ciljeva Milenijske deklaracije, a članice UN-a obvezale su se da će ciljeve iz Milenijske deklaracije ostvariti do 2015. godine. Nastavno na Milenijsku deklaraciju, 2004. godine Republika Hrvatska izradila je Nacionalno izvješće o provedbi ciljeva Milenijske deklaracije koje je i predano UN-u u rujnu iste godine.

Na Svjetskom sastanku na vrhu o održivom razvitku u Johannesburgu, koji je održan 2002. godine, države članice su pozvane da izrade nacionalne strategije za održivi razvitak i da započenu s njihovom provedbom.

Europska unija je 2006. godine prihvatila revidiranu Strategiju održivog razvitka za proširenu Europu, a Republika Hrvatska u 2007. godini donosi Zakon o zaštiti okoliša, u kojem Strategija održivog razvitka Republike Hrvatske zauzima ključno mjesto. Strategijom su definirani ciljevi, područja kojima se strategija bavi, te definirani statistički pokazatelji koji prate uspješnost provedbe strategije.

2. Metodologija rada

Ovim diplomskim radom obrađeni su povijesni začeci ideje o održivom razvoju u svijetu i Republici Hrvatskoj, prikazni su osnovni makroekonomski pokazatelji gospodarskog rasta, predstavljeni su glavni ciljevi Strategije održivog razvitka Republike Hrvatske, te su prezentirani rezultati Republike Hrvatske u odnosu na globalno definirane ciljeve održivog razvoja.

Glavni dio teksta ovog diplomskog rada strukturiran je u šest dijelova. Prvi dio rada obrađuje povijesni razvoj ideje o održivom razvoju, kao i samu definiciju pojma održivog razvoja. Kroz odabranu materiju istražuju se različite teorije i pristupi održivom razvoju, kao i načela na kojima pojam održivog razvoja temelji.

Drugi dio rada obrađuje osnovne makroekonomske indikatore gospodarskog rasta Republike Hrvatske. U drugom dijelu rada posebno je izvojena i demografska slika stanovništva Republike Hrvatske, kao jedan od preudvjeta dosezanja ciljeva održivog razvoja.

U trećem dijelu diplomskog rada teoretski su obrađeni glavni ciljevi Strategije održivog razvitka Republike Hrvatske, koju je izglasao Hrvatski sabor 20. veljače 2009. godine, te su predstavljeni globalni ciljevi održivog razvoja, kao i dostignuće Republike Hrvatske u postizanju globalnih ciljeva mjerenih SDG indeksom.

Metode koje su se koristile prilikom izrade ovog rada su metoda analize i klasifikacije te deskriptivna, induktivna, i deduktivna metoda. Metoda analize korištena je u svrhu proučavanja teorijske podloge koncepta održivog razvoja, te statističkih podataka o osnovnim pokazateljima gospodarskog rasta i održivog razvoja. Metodom klasifikacije razrađeni su glavni ciljevi Strategije održivog razvitka Republike Hrvatske, te rezultati ostvarenja globalnih razvojnih ciljeva. Metodom deskripcije opisan je povijesni razvoj teorija o održivom razvoju, kao i rezultati Republike Hrvatske postignuti u UN-ovom programu održivog razvoja do 2030. godine. Deduktivna metoda je korištena prilikom analiziranja ostvarenih rezultata Republike Hrvatske kada je riječ o dosezanju globalno definiranih ciljeva održivog razvoja. Na temelju ostvarenih rezultata, induktivnom metodom donesen je zaključak o održivom razvoju Republike Hrvatske.

3. Održivi razvoj

Herceg (2013:255) definira održivi razvoj (*engl. Sustainable Development*) prema Svjetskoj komisiji za okoliš i razvoj (*engl. World Commission on Environment and Development, dalje u tekstu WCED*), kao razvoj koji zadovoljava potrebe sadašnje generacije, ne ugrožavajući pritom budućnost sljedećih generacija.

Prema ovom autoru „ekonomski održiv razvoj pretpostavlja ostvarivanje gospodarskog rasta i učinkovitosti; društvena održivost postiže se ostvarivanjem zadovoljavajućeg stupnja životnog standarda, dok ekološka održivost podrazumijeva razvoj koji poštuje prihvatni kapacitet okoliša, tj. sposobnost okoliša da podnese onečišćenje i iscrpljivanje prirodnih izvora. Cilj održivog razvoja je trojak – razvoj treba počivati na:

- 1) Gospodarskoj učinkovitosti (*engl. economic development*),
- 2) Socijalnom napretku (*engl. social progress*) i
- 3) Odgovornosti prema okolišu (*engl. environmental responsibility*).“ (Herceg, 2013:256).

3.1. Povijest i začetak teorija o održivom razvoju

„Prva ideja o održivom razvoju iznesena je u Stockholmu na prvoj konferenciji UN-a (Ujedinjenih naroda) o zaštiti okoliša u dokumentu *World Conservation Strategy* 1972. godine, koji se u prvom redu bavio ekološkom održivosti, ili očuvanjem resursa, a dok je malo pozornosti posvećeno širim političkim, ekonomskim ili društvenim pitanjima. Premda su na konferenciji u Stockholmu prevladavale teme industrijskog zagađivanja okoliša, nekontrolirane urbanizacije i globalne nepripremljenosti za naglo povećanje populacije na Zemlji, snažan poticaj razvoju koncepta održivog razvoja na globalnoj razini dala je druga konferencija UN-a o okolišu i razvoju (*United Nation Conference of Environment and Development – UNCED*), koja je održana 1992. godine u Rio de Janeiru. Rezultati konferencije u Rio de Janeiru bile su Deklaracija o okolišu i razvoju (kolokvijalno Rio deklaracija) i Agenda 21 (Akcijski plan održivog razvoja za 21. stoljeće), koja daje preporuke za održivo upravljanje zemljišnim, vodnim i šumskim resursima u

21. stoljeću. WCED se sastaje svake godine te razmatra i unapređuje provedbu Agende 21 u svakoj državi, ali nema ovlasti prozivati države na polaganje računa.“ (Herceg, 2013:255-256)

„Deset godina nakon konferencije UN-a u Riu, u kolovozu 2002. godine održan je Sastanak na vrhu o održivom razvoju (*World Summit on Sustainable Development – WSSD*) u Johannesburgu, poznat i pod nazivom „*Rio+10*“, na kojem su raščlanjeni do tada postignuti rezultati u zaštiti okoliša. Iz samita su proizašle dvije deklaracije:

- Politička deklaracija (Deklaracija iz Johannesburga), koja ukazuje na do tada učinjeno od konferencije UN-a u Riu, upozorava na aktualne izazove, izražava predanost održivom razvoju, naglašava važnost multilaterale, te nužnost djelovanja.
- Lokalni plan za 21. stoljeće (*Local Agenda 21*), kao nastavak ciljeva i zadataka iz Ria, u kojem se lokalne (gradske, pokrajinske, državne) vlasti pozivaju na uključivanje svih društvenih aktera u postizanje suglasnosti oko zajedničke vizije planiranja održivog razvoja svojih zajednica

Kako su pokazatelji koji bi ukazivali na stupanj pridržavanja dogovorenih načela u Riu ostali u većem dijelu međunarodne zajednice i dalje na marginama, a jedan od problema nedovoljnog poštivanja dogovorenih Rio principa ležao je u tada nedostatnom i nepravilnom vrednovanju okoliša zbog nedostatne razine potrebnih znanja koja se stječu obrazovanjem, 2003. godine u Karlovu sveučilištu u Pragu usvojena je Praška deklaracija. Praška deklaracija se zalaže da se obrazovanje o okolišu uvede kao obvezno u sve obrazovne programe svih sveučilišta Europe, te da svaki akademski građanin prođe tečaj u trajanju od jednog semestra koji je vezan za odnos čovjeka i okoliša.

Prethodno Praškoj deklaraciji, u prosincu 2002. godine, Glavna skupština UN-a proglasila je Desetljeće obrazovanja za održivi razvoj (*engl. Decade of Education for Sustainable Development – DESD*) 2005 – 2014, u kojoj se ističe „da je obrazovanje nezaobilazan element za postizanje održivog razvoja“. Na istom zasjedanju kao vodeća agencija za promicanje i provedbu desetljeća određen je UNESCO (*United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization*). U Vilniusu 2005. godine usvojena je strategija UNECE za obrazovanje za održivi razvoj, a njena svrha je uvođenje obrazovanja za održivi razvoj (OOR) u formalne obrazovne

sustave, u sve relevantne predmete te u neformalno i informalno obrazovanje.¹“ (Herceg , 2013:257-258)

„Zatim je uslijedila 2012. godine konferencija UN-a o Rio de Janeiru, poznatija kao „Rio+20“, a koja bi trebala predstavljati prekretnicu razvoja čovječanstva. Svrha konferencije je bila osiguranje novog političkog opredjeljenja za održivi razvoj, procjena napretka do danas i preostalih praznina u provedbi rezultata glavnih održanih konferencija o održivom razvoju i rješavanju aktualnih i novih izazova. Konferencija je bila fokusirana na dvije teme: (a) zelena gospodarstva u kontekstu održivog razvoja i iskorjenjivanja siromaštva i (b) institucionalni okvir za održivi razvoj.“ (Herceg, 2013:259)

„Program Ujedinjenih naroda o održivom razvoju do 2030. godine (tzv. Agenda 2030) usvojen je na Sastanku na vrhu (Summitu) Ujedinjenih naroda o održivom razvoju u New Yorku 21. Listopada 2015. godine. Glavna odrednica razvojne agende predstavljena je u 17 ciljeva održivog razvoja (*Sustainable Development Goals – SDGs*) detaljno razrađenih u 169 međusobno usko povezanih pod-ciljeva. Riječ je o ključnoj platformi za rješavanje najvažnijih izazova današnjice u njihovoj međusobno povezanoj gospodarskoj, socijalnoj, okolišnoj i političko-sigurnosnoj dimenziji. Agenda 2030 poziva države da što prije razviju praktična i ambiciozna nacionalna rješenja za njezinu ukupnu provedbu, te se pri tome također mogu koristiti i postojeći instrumenti poput nacionalnih strategija održivog razvoja. Države svoja postignuća u provedbi Agende 2030 predstavljaju putem Dobrovoljnih nacionalnih pregleda o provedbi ciljeva održivog razvoja te je izvješćivanje o postignućima u provedbi UN-ove Agende 2030 važna sastavnica u djelovanju svake države članice UN-a u području održivog razvoja.“ (Ministarstvo vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske, 2021)

3.2. Koncept održivog razvoja

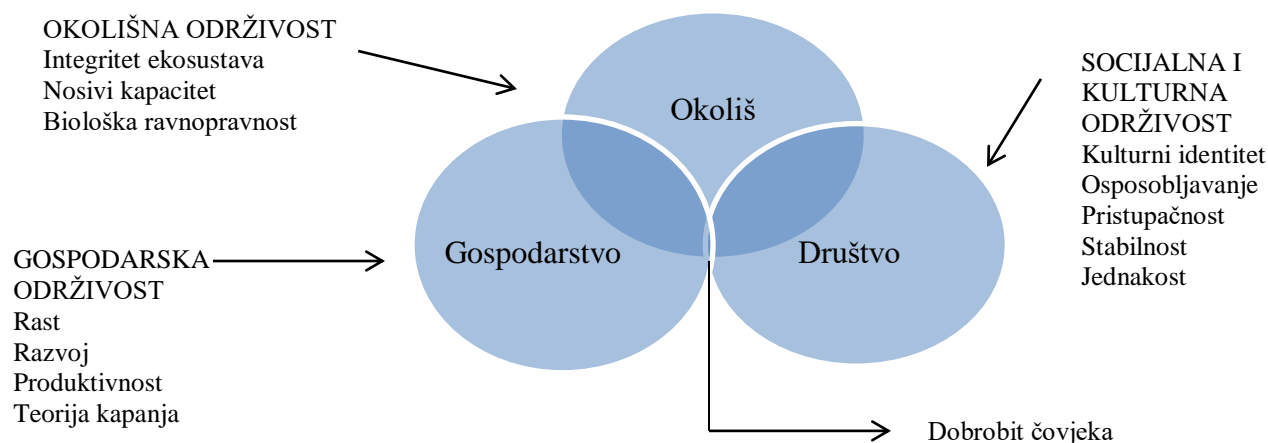
„Naglasak održivog razvoja je na vođenju razvoje politike uz maksimalnu primjenu znanstvenih dostignuća i novih tehnologija u cilju zaštite prirode i očuvanja okoliša. Održivi razvoj je samo

¹ Formalno obrazovanje spada u one oblike obrazovanja koji se javljaju uglavnom u školskim institucijama i ono je propisano pravnim aktima. Neformalno obrazovanje provodi se kroz aktivnosti kao što su tečajevi, seminari, predavanja, konferencije, radionice, razni tipovi treninga, kao i volontiranje. Informalno obrazovanje je usvajanje vještina i znanja iz svakodnevnog iskustva i raznolikih utjecaja iz okoline te ne mora biti svjesno. Takvo učenje nije organizirano i strukturirano, nema definirane ciljeve, određeno vrijeme u kojem se odvija i osigurano podršku.

razvoj bez oštećenja okoliša ili iscrpljivanja resursa na kojima se i zasniva. Koncept održivog razvoja bazira se na tri temeljna načela:

1. Načelo okolišne održivosti – osigurava razvoj usklađen sa zahtjevom održavanja vitalnih okolišnih procesa, biološke raznovrsnosti i bioloških resursa;
2. Načelo socijalne i kulturne održivosti – osigurava razvoj usklađen s kulturnim i tradicionalnim vrijednostima ljudskih zajednica i pridonosi jačanju njihova identiteta;
3. Načelo gospodarske održivosti – osigurava gospodarski djelotvoran razvoj koji resursima upravlja na način koji jamči njihovo jednako korištenje u narednim pokoljenjima.“
(Herceg, 2013:259)

Slika 1 Gospodarska, okolišna i socijalna dimenzija održivosti

Izvor: Herceg, 2013:259

Ideja održivog razvoja temelji se na međusobnoj sinergiji okolišne, gospodarske i socijalne i kulturne održivosti. Okolišna održivost podrazumijeva iskorištavanje prirodnih resursa na ekonomičan i efikasan način, obnovu vegetacije i poticanje zaštite okoliša u cilju očuvanja biološke raznolikosti. Načelo okolišne održivosti podrazumijeva da okoliš i priroda, kao i prirodni resursi ostanu zaštićeni i dostupni za buduće naraštaje koji dolaze. Načelo socijalne i kulturne održivosti podrazumijeva obrazovano društvo koje ima svijest o konceptu održivost razvoja i koje će umanjiti socijalnu nejednakost u društvu, te potaknuti razvoj čistih, zelenih industrija u svrhu poboljšanja standarda kvalitete života. Socijalna i kulturna dimenzija

podrazumijeva i povezivanje ljudi u zajednice, te jačanje kulturnog identiteta i tradicionalnih vrijednosti. Načelo gospodarske održivosti podrazumijeva ekonomski rast i razvoj zemlje koja na ekonomičan način koristi prirodne resurse i ulaže u istraživanje i razvoj zelenih industrija.

4. Republika Hrvatska i održivi razvoj

„Republika Hrvatska je podržala Agendu 21 i Plan djelovanja koji su usvojeni 1992. godine na konferenciji UN-a u Riu, dok je Deklaracija o zaštiti okoliša Republike Hrvatske usvojena na međunarodnoj razini 1992. godine. Nakon deklaracije u Riu, Opća skupština UN-a je 2000.-te godine usvojila Milenijsku deklaraciju koja je utvrdila osam razvojnih ciljeva (*Millennium Development Goals – MDGs*), za koje su se države članice UN-a, kao i Republika Hrvatska, obvezale da će ih ostvariti do 2015. godine.

Strategija održivog razvitka Republike Hrvatske donesena je 2009. godine kao ključni dokument kojim se usmjerava gospodarski i socijalni razvoj, te zaštita okoliša prema održivom razvoju Hrvatske. Kada je riječ o danas najvažnijem međunarodnom dokumentu na ovom području – UN-ovom Programu za održivi razvoj do 2030. – Hrvatska je tijekom pregovora za njegovo usvajanje, uključujući i rad u okviru Otvorene radne skupine za ciljeve održivog razvoja, bila u skupini država koje su se snažno zalagale da ciljevi održivog razvoja budu univerzalne naravi.

Republika Hrvatska je u predstavila 2019. godine svoj prvi Dobrovoljni nacionalni pregled o provedbi ciljeva održivog razvoja srpnju u New Yorku, na zasjedanju Političkog foruma na visokoj razini.“ (Ministarstvo vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske, 2021)

5. Gospodarski rast Republike Hrvatske

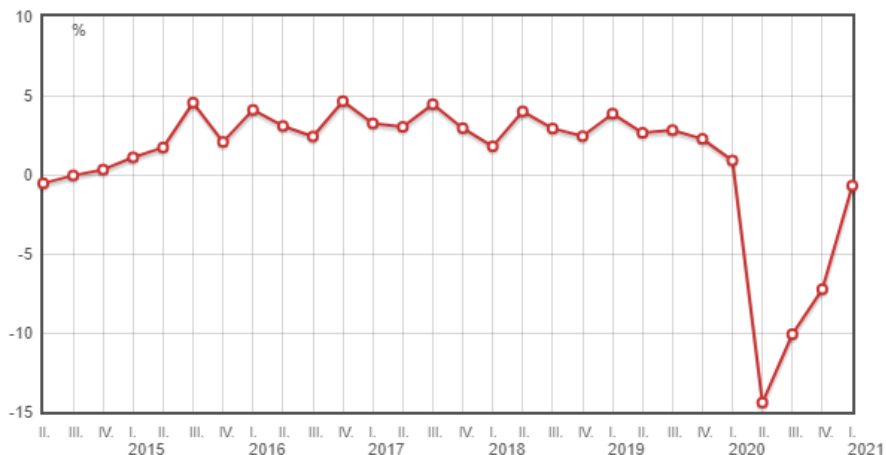
Osnovni preduvjet koji se nameće kako bi ciljevi održivog razvoja bili ostvareni je makroekonomska stabilnost zemlje. U ovom poglavlju prikazano je kretanje odabranih makroekonomskih pokazatelja s ciljem prikazanja osnovne makroekonomske performanse Republike Hrvatske u promatranom razdoblju. „Makroekonomska performansa neke zemlje najčešće je mjerena osnovnim pokazateljima kao što su BDP po stanovniku (BDP/st) ili njegova stopa rasta, stopa nezaposlenosti i stopa inflacije.“ (Borožan, 2019:4)

5.1. Realni BDP

Realni BDP po stanovniku izračunava se kao omjer ukupne vrijednosti realnog BDP-a i ukupnog broja stanovništva, a odražava razinu životnog standarda i stupanj razvijenosti nekog područja. Porast realnog BDP-a po stanovniku ukazuje na porast životnog standarda, dok realni BDP predstavlja ukupnu novčanu vrijednost finalne proizvodnje nekog gospodarstva koja je ostvarena tijekom obračunskog razdoblja i iskazana u stalnim cijenama. Porast realnog BDP-a iz jedne u drugu godinu predstavlja kratkoročni gospodarski rast, tj. ekspanziju gospodarstva.

Na Grafikonu 1 prikazane su stope rasta realnog BDP-a u Republici Hrvatskoj za razdoblje od II. kvartala 2015. godine, do I. kvartala 2021. godine.

Grafikon 1: Grafikon 1: BDP realne stope rasta

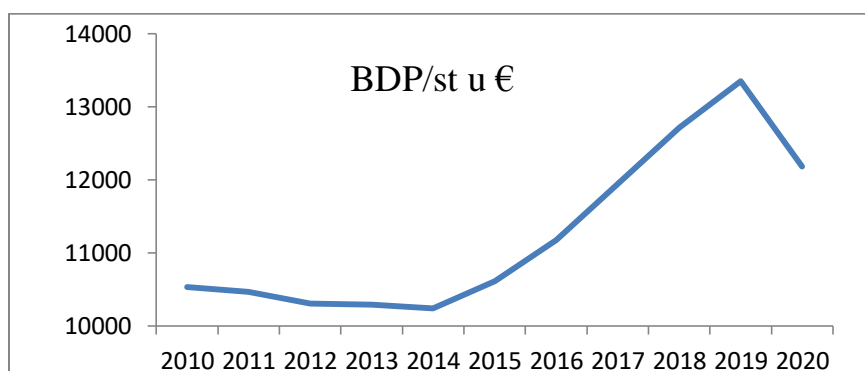
Izvor: Državni zavod za statistiku, 2021

Iz Grafikona 1 vidljivo je cikličko kretanje realne stope BDP-a od II. kvartala 2015. godine do II. kvartala 2019. godine, kada realna stopa rasta BDP-a započinje nagli pad. Prema Hrvatskoj gospodarskoj komori (2020) treći kvartal je nešto značajniji za hrvatsko gospodarstvo od ostalih kvartala jer su u njemu ostvaruje oko 28% godišnje vrijednosti BDP-a te približno 40% godišnje vrijednosti izvoza roba i usluga radi utjecaja turističke sezone.

„Objavljeni podaci o kretanju BDP-a pokazuju da je, pod utjecajem pandemije i osjetno lošijih ostvarenja u turizmu, BDP na godišnjoj razini 2020. godine pao za 10%. Pri tome je najveći negativan utjecaj imao realni pad vrijednosti izvoza usluga od 32,3%, a zatim i pad potrošnje stanovništva od 7,5%.“ (Hrvatska gospodarska komora, 2020)

Kretanje realne stope BDP-a odrazilo se i na kretanje BDP-a po stanovniku. Na Grafikonu 2 prikazano je kretanje BDP-a po stanovniku u eurima (€).

Grafikon 2: BDP po stanovniku u eurima (€)

Izvor: Izrada autora na temelju podatka HNB-a

Iz prikazanog Grafikona 2 vidljivo je kako kretanje BDP-a po stanovniku ima ulaznu putanju od 2014. godine sve do 2019. godine kada je započela pandemija uzrokovana koronavirusom. Nakon pojave pandemije u svijetu i u Republici Hrvatskoj, gospodarske aktivnosti su se usporile, što je za posljedicu imalo silaznu putanju kretanja realne stope rasta BDP-a, kao i silaznu putanju kretanja BDP-a po stanovniku. BDP po stanovniku smatra se gospodarskim pokazateljem blagostanja i životnog standarda građana u zemlji.

5.2. Stvarna individualna potrošnja

Kako BDP po stanovniku nije idealan pokazatelj blagostanja, u ovom radu dodatno je prikazan indikator stvarne individualne potrošnje po stanovniku (*Actual Individual Consumption per capita*) mjeren standardom kupovne moći s ciljem bližeg prikaza životnog standarda stanovništva.

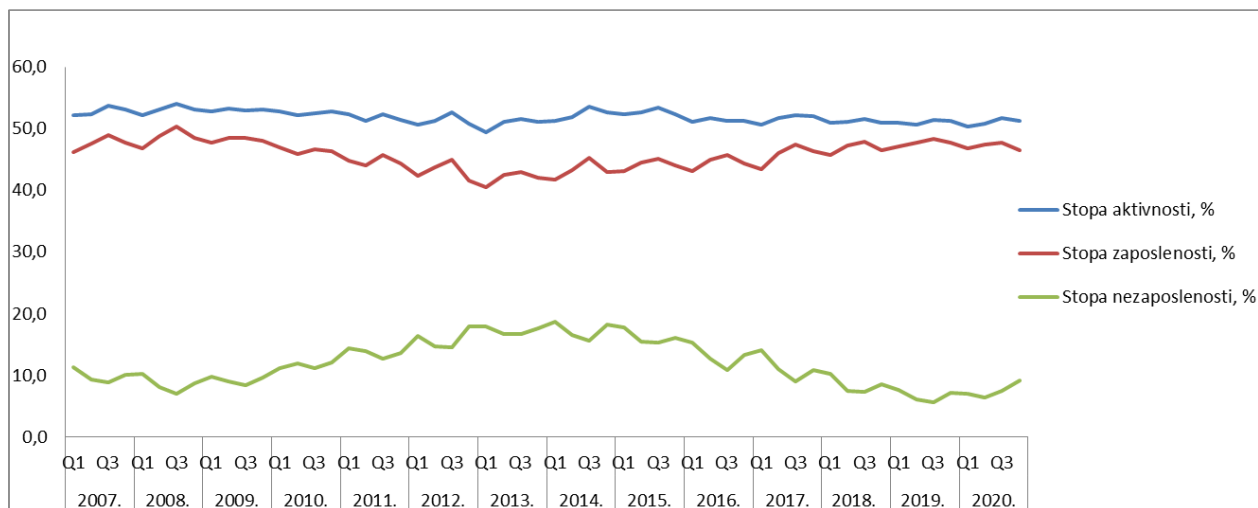
„Standard kupovne moći (dalje u tekstu SKM) je umjetno stvorena valutna jedinica koja uklanja razlike u razinama cijena među zemljama, što znači da jedna jedinica SKM-a može kupiti jednaku količinu dobara i usluga u svim zemljama, te da pruža mogućnost usporedbe značajnih ekonomskih pokazatelja u različitim zemljama. Agregati izraženi u SKM-u dobiveni su dijeljenjem agregata u tekućim cijenama i nacionalnoj valuti prema odgovarajućem paritetu kupovne moći (PPP). Stvarna individualna potrošnja po glavi stanovnika u Republici Hrvatskoj mjerena standardom kupovne moći u 2019. godini je bila 34% niža u odnosu na stvarnu individualnu potrošnju po glavi stanovnika Europske Unije, dok je BDP po stanovniku mjereno standardom kupovne moći u 2019. godini bio za 35% niži u odnosu na BDP po stanovniku Europske unije. Republika Hrvatska ujedno se nalazi na predzadnjem mjestu u Europskoj uniji po visini BDP-a po stanovniku mjerenim standardom kupovne moći što znači da je, unatoč prikazanom rastu BDP-a po stanovniku, životni standard građana Republike Hrvatske daleko lošiji od životnog standarda građana Europske unije. Osim kretanja realne stope BDP-a, BDP-a po stanovniku i stvarne individualne potrošnje po stanovniku mjerene standardom kupovne moći, makroekonomsku performansu neke zemlje može pobliže pokazati i stopa nezaposlenosti.“ (EUROSTAT, 2020)

5.3. Nezaposlenost

Stopa nezaposlenosti je udio broja nezaposlenih u ukupnoj radnoj snazi koja oslikava stanje na tržištu rada i uopće kakvoću makroekonomske performanse s tog aspekta, stopu zaposlenosti kao kvocijent zaposlenosti i radno sposobnog stanovništva, a stopu aktivnosti ili participacije kao kvocijent radne snage i radno sposobnog stanovništva.“ (Borozan, 2019:56)

Odnos stope nezaposlenosti, stope zaposlenosti i stope aktivnosti vidljiv je iz Grafikona 3.

Grafikon 3: Odnos stope nezaposlenosti, stope zaposlenosti i stope aktivnosti u promatranom razdoblju od 2007. godine do 2020. godine

Izvor: Izrada autora na temelju podatka Državnog zavoda za statistiku

Iz Grafikona 3 vidljivo je kako je kretanje stope zaposlenosti i stope nezaposlenosti obrnuto proporcionalno. Kako se broj zaposlenih u odnosu na broj ukupnog radno sposobnog stanovništva smanjuje, tako se broj nezaposlenih u odnosu na ukupnu radnu snagu povećava. Stopa aktivnosti prikazuje koliko je zaposlenih u odnosu na ukupno radno sposobno stanovništvo. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku stopa aktivnosti na kraju 2020. godine iznosila je 51,3%, što znači da je tada u ukupnom radno sposobnom stanovništvu bilo zaposleno 51,3% stanovnika Republike Hrvatske. „Radno sposobno stanovništvo obuhvaća radnu snagu (ukupno zaposleni i nezaposleni) i neaktivno stanovništvo (stanovnici mimo radne snage i neaktivne osobe starosti 75 godina i više).“ (Borozan, 2019:56). Sukladno navedenom, u Republici Hrvatskoj zaposleno je nešto više od polovine stanovništva.

5.4. Prekarni rad

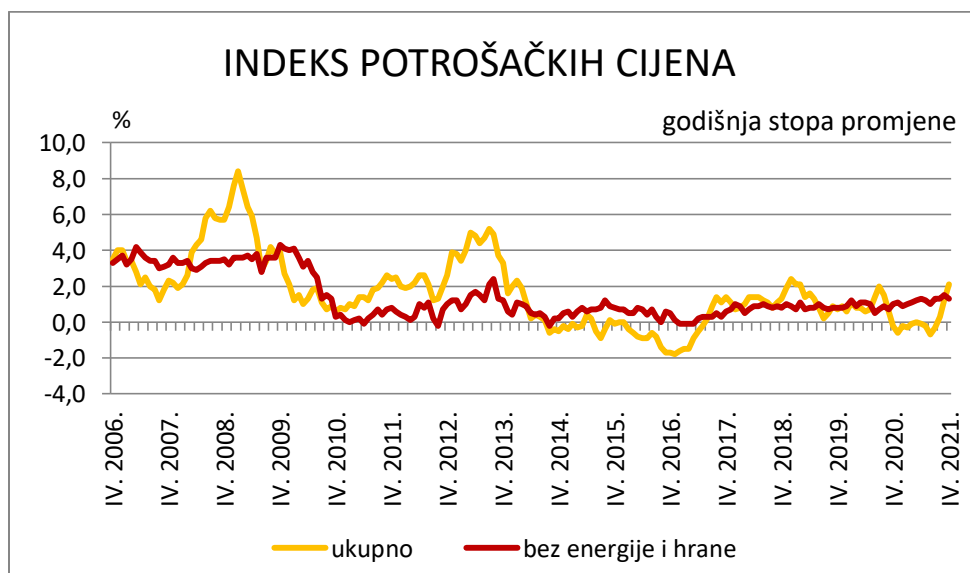
Osim stope nezaposlenosti, rad u Hrvatskoj opisuje i povećana stopa prekarnog rada u odnosu na Europsku uniju. „Prekarni rad je oblik rada opterećen većom dozom nesigurnosti i nepredvidivosti po pitanju očuvanja zaposlenja, ostvarenja i zaštite civilizacijskih radničkih prava i socijalne sigurnosti te ugodnosti koje pruža stalno zaposlenje i kvalitetno radno mjesto.“ (Borozan, 2019:59). Prema EUROSTAT-ovim podacima (2021) 2019. godine udio prekarnog

rada u Europskoj uniji iznosio je 2,2%, dok je u Republici Hrvatskoj udio prekarnog rada iste godine iznosio 6,1%. U promatranom razdoblju od 2011. do 2020. godine najviši udio prekranog rada u Republici Hrvatkoj bio je 2016. godine kad je iznosio 8,4%, dok u 2020. godini iznosi 4,8%.

5.5. Inflacija

Uz pokazatelje BDP po stanovniku i stopu nezaposlenosti, stopa inflacije je treći važni pokazatelj osnovne makroekonomske performanse neke zemlje. Borožan (2019:68) definira stopu inflacije kao rast opće razine cijena, te tvrdi da se razina cijena mjeri određenim indeksom cijena. U ovom radu kretanje razine cijena je prikazano kretanjem indeksom potrošačkih cijena (CPI). „Indeks potrošačkih cijena odražava promjene cijena proizvoda i usluga koje koristi referentno urbano stanovništvo radi osobne potrošnje u nekoj privredi. S obzirom da mjeri troškove kupnje standardne urbane košarice dobara i usluga u različitim vremenima, CPI mjeri i prati troškove života tijekom vremena. Ako CPI indeks raste, tipično urbano kućanstvo troši više novca kako bi zadržalo isti životni standard.“ (Borožan, 2019:69) Niže je prikazan Grafikon 4 na kojem je vidljivo kretanje indeksa potrošačkih cijena na području Republike Hrvatske sa uključenim cijenama energije i hrane i bez uključenih cijena energije i hrane.

Grafikon 4: Kretanje indeksa potrošačkih cijena u Republici Hrvatskoj od 2006. godine do 2021. godine

Izvor: Državni zavod za statistiku: Osnovni pokazatelji

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku (2021) cijene dobara i usluga, mjerene indeksom potrošačkih cijena, u travnju 2021. u odnosu na travanj 2020. u prosjeku su više za 2,1%, dok je indeks potrošačkih cijena bez energije i hrane u prosjeku viši za 1,3%. Navedeno znači da referentno urbano kućanstvo troši više novca u 2021. godini kako bi zadržalo isti životni standard u odnosu na isto promatrano razdoblje u 2020. godini.

6. Strategija razvitka Republike Hrvatske

Strategijom održivog razvitka Republike Hrvatske usmjerava se gospodarski i socijalni razvoj, te zaštita okoliša prema održivom razvoju Republike Hrvatske. U ovom dijelu rada izdvojeni su glavni ciljevi strategije održivog razvoja.

„U Zakonu o zaštiti okoliša, koji je stupio na snagu u studenom 2007., Strategija održivog razvitka Republike Hrvatske zauzima ključno mjesto kao dokument koji dugoročno usmjerava gospodarski i socijalni razvitak te zaštitu okoliša prema održivom razvitku Republike Hrvatske. Zakon o zaštiti okoliša propisao je da se Strategijom utvrđuju smjernice dugoročnog djelovanja definiranjem ciljeva i utvrđivanjem mjera za njihovo ostvarivanje, uvažavajući postojeće stanje te preuzete međunarodne obveze.“ (Strategija održivog razvitka Republike Hrvatske, NN 30/2009.)

Prema Strategiji održivog razvika Republike Hrvatske (*NN 30/2009*), navedeno je kako će Republika Hrvatska ostvariti stabilnost i napredak u razvoju ako u okviru općih ciljeva uravnoteženim politikama:

- izgradi stabilno gospodarstvo;
- osigura energetska sigurnost i učinkovitost; unutrašnju povezanost;
- osigura potpunu spolnu, etničku, vjersku i dobnu ravnopravnost;
- izgradi kvalitetno javno zdravstvo;
- izgradi učinkovit sustav socijalne skrbi;
- omogući visoki prosjek obrazovanosti stanovništva;
- izgradi sustav posebnih mjera za socijalno ranjiv dio stanovništva;
- ostvari upravljanje te racionalno postupanje sa svim prirodnim resursima;
- ostvari dobro praćenje stanja okoliša učinkovitim sustavom kontrole emisija;
- učinkovito zaštititi dijelove prirode i sastavnice okoliša;

- poduzme mjere za ublažavanje klimatskih promjena, odnosno prilagodi se klimatskim promjenama te minimizira svoj utjecaj na nastajanje istih

Strategija održivog razvitka Republike Hrvatske usmjerena je, uz poštivanje preuzetih međunarodnih obveza, na dugoročno djelovanje u osam ključnih područja: 1. poticaj rasta broja stanovnika Republike Hrvatske; 2. okoliš i prirodna dobra; 3. usmjeravanje na održivu proizvodnju i potrošnju; 4. ostvarivanje socijalne i teritorijalne kohezije i pravde; 5. postizanje energetske neovisnosti i rasta učinkovitosti korištenja energije; 6. jačanje javnog zdravstva; 7. povezivanje Republike Hrvatske; 8. zaštitu Jadranskog mora, priobalja i otoka. Na tim je područjima nužno preusmjeriti postojeće procese prema održivijem ponašanju. Riječ je o osam ključnih izazova održivog razvitka na kojima se temelje i strateški pravci razvitka Republike Hrvatske.

Glavni ciljevi navedenih osam područja navedenih u Strategiji održivog razvitka su:

- „Zaustaviti daljnji pad prirodnog prirasta stanovništva i nepovoljna migracijska kretanja s ciljem da se brojnost stanovništva Republike Hrvatske održava na razini višoj od 4 milijuna stanovnika do 2050., uz podizanje stope totalnog fertiliteta sa sadašnjih 1,38 na 1,88, odnosno podizanja broja novorođene djece sa sadašnjih 42.500 na 60.000 na godinu
- Učinkovita zaštita biološke i krajobrazne raznolikosti, primjenom i unapređivanjem postojećih i donošenjem novih zakonskih propisa te razumnim gospodarenjem i zaštitom prirodnih vrijednosti, primjenom naprednih tehnologija, integriranjem politike zaštite prirode u razvojne politike pojedinih sektora, uz praćenje pritisaka te uz stručni nadzor
- Primjena održive poljoprivredne proizvodnje, odnosno poljoprivredno zemljište koristiti u skladu s načelima održivoga gospodarenja tlima
- Korištenje proizvoda šuma i šumskog zemljišta u skladu s načelima održivoga gospodarenja šumama
- Jačanje prostorno-razvojne strukture uravnoteženim policentričnim razvitkom temeljenim na opremljenosti kvalitetnom infrastrukturom, stvaranjem mreže gradova srednje i male

veličine te uvažavanjem osobitosti prirodne i kulturne baštine kao važnih čimbenika nacionalnoga prostornog identiteta

- Smanjiti štetne emisije u glavne sastavnice okoliša na najmanju moguću mjeru, a posebice zaštititi onečišćenje podzemnih voda, tj. rezervi pitke vode
- Tijekom planiranja gospodarskih djelatnosti, osobito eksploatacijskih zahvata, treba osigurati racionalno korištenje neobnovljivih prirodnih dobara te održivo korištenje obnovljivih prirodnih izvora
- Ostvariti uravnotežen i stabilan rast gospodarstva koji bi imao manji utjecaj na daljnju degradaciju okoliša i stvaranje otpada nego dosada. Rast mora pratiti promjena neodrživih obrazaca ponašanja u kućanstvima te u javnom i privatnom sektoru
- Ostvariti socijalno uključivo društvo koje odlikuje solidarnost unutar generacije i među generacijama te u kojem se poštuju različitosti u okviru demokratskih vrijednosti, u kojem svaki pojedinac, bez obzira na spol i podrijetlo, ima jednaka prava i mogućnosti aktivno i odgovorno sudjelovati u okolnostima koje unapređuju i osiguravaju socijalnu sigurnost, ljudsko zdravlje i pravnu zaštitu
- Osigurati kvalitetnu i sigurnu opskrbu energijom, uz nužno smanjivanje negativnih učinaka na okoliš i društvo
- Očuvanje i unapređivanje zdravlja cjelokupne populacije osiguravanjem pravodobnog pristupa zdravstvenim uslugama, koristeći znanstveno utemeljene programe sprečavanja i suzbijanja bolesti i promicanja zdravlja
- Dobro povezivanje svih dijelova nacionalnog teritorija te otoka s kopnom i međusobno, kako bi transportni sustav bio dostatan za sve gospodarske, socijalne i okolišne potrebe Republike Hrvatske, a da istodobno njegov neželjeni utjecaj na ekonomiju, društvo i okoliš bude minimalan
- Kroz teritorijalnu koheziju razviti integrirani pristup pitanju dostupnosti i povezanosti, radi što boljeg iskorištavanja razvojnih karakteristika svojstvenih različitim prostorima

- Promicati održivo gospodarenje Jadranskim morem, obalom i otocima i očuvanje morskih ekosustava smanjivanjem unosa otpadnih tvari i stranih mikroorganizama i patogena u more iz svih izvora onečišćenja, potporom lokalnim zajednicama, osobito otočnima, ali s ograničavanjem utjecaja gospodarskih djelatnosti, osobito turizma, na okoliš“ (*Strategija održivog razvitka Republike Hrvatske, NN 30/2009*)

7. SDG Indeks

Glavnu okosnicu razvojne agende (*Agenda 2030*), programa UN-a o održivom razvoju do 2030. godine, predstavlja 17 ciljeva održivog razvoja (*Sustainable Development Goals – SDGs*):

1. Svijet bez siromaštva (SDG1)
2. Svijet bez gladi (SDG2)
3. Dobro zdravlje i blagostanje (SDG3)
4. Kvalitetno obrazovanje (SDG4)
5. Rodna ravnopravnost (SDG5)
6. Čista voda i sanitarni uvjeti (SDG6)
7. Pristupačna energija iz čistih izvora (SDG7)
8. Dostojanstven rad i ekonomski rast (SDG8)
9. Industrija, inovacije i infrastruktura (SDG9)
10. Smanjenje nejednakosti (SDG10)
11. Održivi gradovi i zajednice (SDG11)
12. Održiva potrošnja i proizvodnja (SDG12)
13. Zaštita klime (SDG13)
14. Očuvanje vodenog svijeta (SDG14)
15. Očuvanje života na zemlji (SDG15)
16. Mir, pravda i snažne institucije (SDG16)
17. Partnerstvom do ciljeva (SDG17)

Kako bi se mjerilo dostizanje ciljeva za svih 17 područja osmišljen je SDG Indeks koji prati gdje se zemlje nalaze u odnosu na definirane ciljeve održivog razvoja.

„Kako bi se izračunao SDG Indeks i kako bi se utvrdile prikladne mjerne ljestvice, za svaki definirani cilj odabiru se tehnički ispravni kvantitativni pokazatelji koji zadovoljavaju pet kvalitativnih kriterija za odabir podataka:

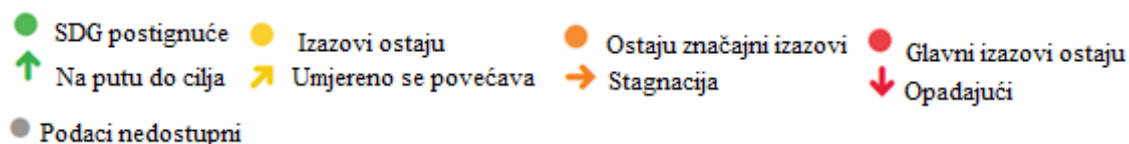
1. Globalna relevantnost i primjenjivost na širok raspon postavki za zemlju
 - indikatori koji su relevantni za praćenje SDG ciljeva i primjenjivi su na sve ili približno sve zemlje. Moraju biti međunarodno usporedivi i omogućiti izravnu usporedbu procjene izvedbe između različitih zemalja
2. Statistička pouzdanost
 - Podaci su prikupljeni i obrađeni na statistički pouzdan način bez velikih ili čestih revizija
3. Pravovremenost
 - Niz podataka mora biti redovno objavljivani i podaci moraju biti dostupni za nekoliko zadnjih godina
4. Kvaliteta podataka
 - Niz podataka mora biti reprezentativan i predstavljati najbolju dostupnu mjeru za specifičan problem, a podaci moraju biti objavljeni od strane službenog nacionalnog ili međunarodnog izvora (npr. nacionalni statistički uredi ili organizacije Ujedinjenih naroda) ili drugih pouzdanih internacionalnih izvora.
5. Pokrivenost
 - Podaci moraju biti dostupni za najmanje 80% od 149 zemalja članica UN-a sa ukupnom populacijom većom od 1 milijuna, jednom grupom zemalja koje uključuju više od 99% svjetske populacije“ (Sachs i dr., 2016:27)

„Kada podaci nisu dostupni za godinu za koju se indeks izračunava, koriste se podaci od prethodnih godina. Informacija o korištenim podacima je navedena u dostupnim *on line* bazama podataka. S obzirom da je u fokusu SDG tablice, koja prema izračunatim SDG indeksima pokazuje smjer kretanja određene zemlje prema definiranim ciljevima održivog razvoja, voditi zemlje u raspravama o njihovim današnjim SDG prioritetima, generalno se ne umeću ili modeliraju bilo koji podaci koji nedostaju. Iznimka će biti napravljena samo za četiri varijable, koje u suprotnom, ne bi bile uključene radi podataka koji nedostaju:

- % stanovništva koji živi sa \$1.90 dnevno (izražen paritetom kupovne moći, 100 = 2011)
- Rasprostranjenost pothranjenosti (izraženo u % populacije)
- Rashodi za istraživanje i razvoj
- % djece starosti od 5 do 14 godina koja su uključena u dječji rad

U izračun SDG indeksa uključeno je 113 indikatora, a vizualni rezultati se prikazuju na SDG tablici pomoću boja i strelica. Niže je prikazana legenda znakova korištenih u SDG tablici za svaki definirani cilj.“ (Sachs i dr., 2016:28)

Slika 2: Legenda SDG indeksa

Izvor: Sachs i dr. (2021:34), *Sustainable Development Report 2021*

„Strelica koja označava da je zemlja na putu do cilja (↑) znači da se ostvareni rezultat povećava stopom potrebnom za postizanje SDG cilja u određenoj kategoriji do 2030. godine, ili je postavljeni cilj već dosegnut. Strelica kojom se označava da se ostvareni rezultati umjereno povećavaju (↗) znači da se ostvareni rezultat povećava po stopi koja je viša od 50% stope zatraženog rasta, ali je ostvareni rast i dalje ispod stope koja bi omogućila dosezanje SDG cilja do 2030. godine. Strelica koja označava stagnaciju (→), znači da ostvareni rezultat stagnira ili se povećava po stopi nižoj od 50% stope rasta potrebnog za postizanje SDG cilja do 2030. godine. Strelica koja označava da su rezultati opadajući (↓), znači da su ostvareni rezultati loši i da se zemlja ne kreće u smjeru dosezanja ciljeva.“ (Sachs i dr., 2021:72)

„Ostvareni rezultat SDG indeksa svake zemlje predstavlja njenu poziciju između najlošijeg mogućeg ishoda (0) i najboljeg (100). Npr., ukupan rezultat SDG indeksa za Finsku u 2020. godini iznosi 85.9 bodova, što daje sugestiju, da je u prosjeku dosegla 86 % najboljeg ishoda za svih 17 ciljeva.“ (Sachs i dr., 2021:9)

„Hrvatska ima dobar početni položaj kao i brojne druge države i postiže pozitivne rezultate na području održivog razvoja te je istovremeno pod utjecajem mnogih globalnih izazova. Stoga, 17

ciljeva održivog razvoja promatra kao smjernice za vlastiti razvoj te okvir za osiguravanje bolje i održivije budućnosti na globalnoj razini.“ (Hrvatska gospodarska komora, 2019:8)

U Dobrovoljnom nacionalnom pregledu provedbe programa UN-a do 2030., Republika Hrvatska izvještava o napretku u svih 17 razvojnih područja.

1. Svijet bez siromaštva kojem je cilj iskorijeniti sve oblike siromaštva u svijetu.

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, u 2019. godini stopa rizika od siromaštva u Hrvatskoj iznosila je 18,3 %, a prag rizika od siromaštva za jednočlano kućanstvo iznosio je 4.359,24 eura godišnje. U 2017. godini stopa rizika od siromaštva u Hrvatskoj iznosila je 26,0 %, a prag rizika za jednočlano kućanstvo tada je iznosio 3.794,04 eura godišnje. U 2019. godini prema podacima Državnog zavoda za statistiku stopa rizika od siromaštva prema dobi i spolu najviša je za osobe u dobi od 65 i više godina te iznosi 30,1 %. U toj je dobnoj skupini razlika prema spolu najveća te stopa rizika od siromaštva u žena iznosi 33,6 %, a u muškaraca 24,9 %. Najniža stopa rizika od siromaštva bilježi se za osobe u dobi od 25 do 54 godine i iznosi 12,9 %.

„U svrhu ostvarenja cilja „Svijet bez siromaštva“, Republika Hrvatska razvila je nove indikatore praćenja siromaštva koji omogućavaju da se obitelji i djeca koji su u riziku od siromaštva rano identificiraju. Izrađena su dva nova socijalna/prevencijska programa: "Terenski/online odgajatelj" za adolescente u dobi od 14 do 25 godina te "Savjetnik za upravljanje obiteljskim financijama" za obitelji u financijskim teškoćama. Osim navedenog, kako bi stanovništvo bilo osigurano od rizika siromaštva, Zakonom o socijalnoj skrbi osigurane su razne novčane naknade kao npr. zajamčena minimalna naknada, naknada za troškove stanovanja, pravo na troškove ogrjeva, naknada za osobne potrebe korisnika smještaja, naknade u vezi s obrazovanjem, osobna invalidnina i druge, kao i različite socijalne usluge. Pravo na socijalnu skrb ostvaruju dvije kategorije korisnika: siromašni koji nemaju vlastitih prihoda ili su ti prihodi manji od propisanih cenzusa osobe koje socijalnu skrb primaju u svrhu zadovoljavanja specifičnih potreba, nastalih zbog invalidnosti, starosti, ovisnosti, izloženosti nasilju i dr.

Važno je istaknuti kako u Hrvatskoj djeluje 81 centar za socijalnu skrb s 54 podružnice, 69 domova socijalne skrbi kojima je osnivač Republika Hrvatska i 45 decentraliziranih domova za starije osobe, u svrhu ostvarenja ovog cilja.

Projektima i programima za pomoć i podršku osobama u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti u 2017. godini dodijeljeno je 5,6 milijuna eura, odnosno 15,48 % sredstava od ukupnog iznosa na području socijalne djelatnosti, dok je za pomoć i podršku starijim osobama dodijeljeno 1,6 milijuna eura, odnosno 4,52 % sredstava od ukupnog iznosa na području socijalne djelatnosti. Tijela državne uprave i druge javne institucije izdvojile su na području socijalne djelatnosti 2017. godine više od 36 milijuna eura.“ (Dobrovoljni nacionalni pregled provedbe programa UN-a za održivi razvoj, 2019:9-12)

U Globalnom izvješću održivog razvoja za 2021. godinu (2021:181) Republika Hrvatska je na putu do uspješnog ostvarenja cilja održivog razvoja do 2030. godine. Kao parametri koji su uzeti u obzir prilikom izračuna su omjer postotka stanovništva koji živi sa manje od 1,90 \$ dnevno i omjer postotka stanovništva koji živi sa manje od 3,20 \$ dnevno.

2. Svijet bez gladi u kojem je cilj iskorijeniti glad, postići sigurnost hrane i poboljšanu ishranu te promicati održivu poljoprivredu.

„Zakonom o socijalnoj skrbi osiguran je besplatan topli obrok u sustavu socijalne skrbi putem organizacija Crvenog križa, Caritasa, socijalnih samoposluga i pučkih kuhinja za najpotrebitije osobe. Osim toga, imaju pravo na pomoć u obliku prehrambenih proizvoda i higijenskih potrepština bez novčane naknade. Socijalne samoposluge postoje u 14 gradova, a u 26 gradova djeluju pučke kuhinje koje imaju kapacitet od oko 6.500 obroka. Važnu ulogu u podjeli toplih obroka imaju i gradska društva Crvenog križa. Za starije, bolesne i nemoćne osobe koje žive same i nisu u mogućnosti osigurati si kvalitetan dnevni obrok omogućena je dostava toplih obroka.

Prema posljednjim dostupnim podacima Državnog zavoda za statistiku u 2019. godini 7,9% stanovništva nije moglo svakog drugog dana osigurati obrok s mesom, piletinom, ribom ili istovrijedan vegetarijanski obrok. Pritom je stopa rizika od siromaštva za djecu i mlade mlade od 18 godina u 2019. godini iznosila 17,1%. Izmjenama Zakona o porezu na dodanu vrijednost (PDV) od 1. siječnja 2019. godine, između ostalog snižena je stopa oporezivanja svježe hrane, mesa, ribe, voća i povrća, jaja kao i dječje hrane te pelena, sa opće stope PDV-a od 25 posto na stopu od 13 posto.

Zbog navedene stope rizika od siromaštva i materijalne deprivacije, u Hrvatskoj se kroz Fond europske pomoći za najpotrebitije (*Fund for European Aid to the Most Deprived – FEAD*) provode aktivnosti pružanja pomoći u obliku hrane i/ili osnovnih materijalnih potrepština, što predstavlja dodanu vrijednost postojećim nacionalnim programima. Osim financiranja školske prehrane, pomoć najpotrebitijima pružena je podjelom hrane i/ili osnovne materijalne pomoći za ublažavanje siromaštva. Ugovoreno je 19 projekata u iznosu od 10,27 milijuna eura, kojima se kroz pružanje pomoći podjelom hrane planira obuhvatiti 89.347 osoba, a podjelom osnovne materijalne pomoći 93.875 osoba.“ Dobrovoljni nacionalni pregled provedbe programa UN-a za održivi razvoj, 2019:13-15)

U Globalnom izvješću održivog razvoja za 2021. godinu (2021:181) Republici Hrvatskoj ostaju značajni izazovi u ovom području, premda je, prema određenim parametrima, prikazano umjereno kretanje u smjeru ostvarenja ciljeva održivog razvoja do 2030. Jedan od značajnih izazova u ovom području prikazan je % rasprostranjenosti pretilosti mjeren BMI indeksom ≥ 30 (% odrasle populacije).

3. Zdravlje i blagostanje u kojem je cilj osigurati zdrav život i promicati blagostanje za ljude svih generacija.

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, u 2017. godini očekivano trajanje života za oba spola iznosilo je 77,9 godina, za žene 80,9 godina, a za muškarce 74,9 godina.

„Hrvatska ima dobre pokazatelje i antenatalne skrbi i dobro razvijenu porodničku zaštitu, te je smrtnost majki u Hrvatskoj na razini sporadičnih slučajeva. Hrvatska s 4,0 umrla dojenčeta na 1.000 živorođenih u 2017. godini ima blago višu stopu dojenačkog mortaliteta od prosjeka 28 zemalja Europske unije u 2016. godini (3,6). U 2017. i 2018. godini nije umrla nijedna žena zbog komplikacija u trudnoći, porodu ili babinju u Hrvatskoj, što čini ukupnu maternalnu smrtnost od 0/100.000 živorođenih.

Nadalje, epidemiološka situacija u Hrvatskoj može se procijeniti prilično povoljnom. U 2018. godini, redovito putem obveznog programa cijepljenja, bila su dostupna cjepiva protiv difterije, tetanusa, hripavca, dječje paralize, ospica, hepatitisa B, H. influenzae tipa B. Dodatno su putem programa cijepljenja za osobe pod povećanim rizikom dostupna i cijepljenja protiv: gripe,

pneumokoka, rotavirusa, meningokokoka, žute groznice, hepatitisa A, krpeljnog meningoencefalitisa.

Osim navedenog, a u cilju osiguranja zdravog života svih građana, Hrvatska potiče očuvanje mentalnog zdravlja u zajednici, uz promicanje nepušenja, nepijenja alkohola i destigmatizacije mentalnih bolesti. Hrvatska će ujedno jačati programe prevencije korištenja duhanskih i alkoholnih proizvoda te drugih psihoaktivnih sredstava, te smanjivati dostupnost duhanskih proizvoda i pušenje u otvorenim javnim prostorima.“ (Dobrovoljni nacionalni pregled provedbe programa UN-a za održivi razvoj, 2019:16-20)

U Globalnom izvješću održivog razvoja za 2021. godinu (2021:181) Republici Hrvatskoj ostaju manji izazovi u ovom području, no iz postignutih rezultata vidljivo je kako je Hrvatska usmjerena prema dosezanju ovog cilja do 2030. godine.

4. Kvalitetno obrazovanje u kojem je cilj osigurati uključivo i pravedno kvalitetno obrazovanje te promicati mogućnosti cjeloživotnog učenja za sve.

„Obrazovanje je u Hrvatskoj svakomu dostupno, pod jednakim uvjetima, u skladu sa sposobnostima. Osnovna škola traje osam godina, obvezna je i besplatna za sve. Hrvatska se može pohvaliti najmanjom stopom mladih koji rano napuštaju školovanje i osposobljavanje u EU-u (oko 3 %), a djeca do 18 godine života u sustavu odgoja i obrazovanja u prosjeku provedu 13,3 godine. Oko 70 % srednjoškolaca odlučuje se za strukovno obrazovanje, što je među najvećim postotkom u EU-u. Međutim, nema kvalitetnog strukovnog obrazovanja bez obrtnika koji aktivno sudjeluju u obrazovanju mladih naraštaja po modelu naukovanja, pri čemu učenici većinu obrazovanja provode u gospodarstvu i na neposredan način stječu znanja i vještine koje su im potrebne za samostalan rad u određenom zanimanju. Za 2018. godinu dodijeljeno je 1,4 milijuna eura za 188 poduzetnika i obrtnika u svrhu poticanja provođenja naukovanja čime je dodijeljen znatno veći broj potpora i iznos sredstava nego u protekle dvije godine zajedno. Obrazovanje odraslih važna je komponenta sustava cjeloživotnog učenja i obrazovanja u Hrvatskoj za prilagodbu svih generacija uvjetima dinamičnog tržišta rada. Kroz Zakon o obrazovanju odraslih nastoje se osigurati preduvjeti za povećanje uključenosti odraslih građana u procese cjeloživotnog učenja i obrazovanja, unaprijediti i proširiti učenje, obrazovanje, osposobljavanje i usavršavanje uz rad, uspostaviti sustav osiguravanja kvalitete u obrazovanju

odraslih te poboljšati organiziranost, financiranje i upravljanje procesima obrazovanja odraslih.“
(Dobrovoljni nacionalni pregled provedbe programa UN-a za održivi razvoj, 2019:21-24)

U Globalnom izvješću održivog razvoja za 2021. godinu (2021:181) Republika Hrvatska je u ovom području na putu do uspješnog ostvarenja cilja održivog razvoja do 2030. godine.

5. Ravnopravnost spolova u kojem je cilj postići ravnopravnost spolova i osnažiti sve žene i djevojčice

„Zakonom o ravnopravnosti spolova uređeno je pitanje sveobuhvatne zaštite od viktimizacije, na način da se dodatno proširio krug osoba koje ulaze u okrilje zaštite jamstva zabrane diskriminacije. Time je ojačana pravna zaštita žrtava i svih onih koji su u dobroj vjeri upozorili javnost na slučaj diskriminacije. Osim navedenog, izrađen je i usvojen Nacionalni plan za borbu protiv diskriminacije za razdoblje od 2017. do 2022. godine. Pozitivne promjene i pomaci zabilježeni su na području zaštite od nasilja u obitelji, području rada i zapošljavanja, političke participacije i medija. Ipak, izazovi postoje u svim područjima te je o njima potrebno osvještivati i na tome kontinuirano raditi. U Hrvatskoj djeluje 19 skloništa za žene žrtve nasilja, od kojih šest autonomnih i jedan specijalizirani centar za žene žrtve seksualnog nasilja. Usluge psihosocijalne i pravne pomoći provode se u suradnji s organizacijama civilnog društva i dostupne su ženama i djeci žrtvama svih oblika nasilja. Usluge savjetovanja dostupne su i putem centara za socijalnu skrb, domova zdravlja i drugih institucija.

U svrhu detektiranja uzroka i posljedica nasilja nad ženama i učinkovitosti preventivskih mjera proveden je i značajan broj istraživanja i analiza. Unatoč zadovoljavajućem pravnom okviru, značajan problem predstavljaju još uvijek prisutni stereotipi vezani uz nasilje u obitelji, brigu o djeci i roditeljsku skrb.

Na području obrazovanja radi se na postizanju ravnopravnosti spolova u izboru predmeta studija i zanimanja. Najviše se pozornosti posvećuje aktivnostima usmjerenim prema povećanju uključivanja žena na području informacijske i komunikacijske tehnologije (IKT) i u STEM područja (znanost, tehnologija, inženjerstvo i matematika) te muškaraca u netradicionalna područja rada kao što su nastava, njega i socijalna skrb.

Vlasnička struktura trgovačkih društva u Hrvatskoj pokazuje da je udio žena vlasnica oko 20 %, a aktivnost muškaraca u pokretanju poslovnog pothvata 1,7 puta je veća u odnosu na žene. Osim podizanja svijesti o antidiskriminacijskom zakonodavstvu, provode se edukacije u sudstvu i državnoj upravi. Posebne aktivnosti usmjerene su prema unaprjeđenju društvenog položaja žena pripadnica nacionalnih manjina, žena s invaliditetom, žena u ruralnim područjima, mladih žena, uz kontinuiranu potporu projektima i aktivnostima organizacija civilnog društva u tom području.“ (Dobrovoljni nacionalni pregled provedbe programa UN-a za održivi razvoj, 2019:25-30)

Kada je u pitanju ravnopravnost spolova, Republika Hrvatska se kreće u smjeru cilja održivog razvoja koji je potrebno dosegnuti do 2030. godine, ali u ovom području za Republiku Hrvatsku i dalje ostaju značajni izazovi prema Globalnom izvješću održivog razvoja za 2021. godinu (2021:181).

6. Čista voda i sanitarni uvjeti – u kojem je cilj osigurati pristup pitkoj vodi za sve, održivo upravljati vodama te osigurati higijenske uvjete za sve.

„S prosječnih 27.333 kubika vode po stanovniku godišnje, Hrvatska ima najveću količinu slatkovodnih resursa na području Europske unije prema podacima EUROSTAT-a, a koji su uzimali u obzir razdoblje od posljednjih 15 godina. Usto Hrvatska je pri samom vrhu u Europi po zalihama kvalitetne vode po broju stanovnika godišnje, odmah iza Finske i Švedske. Prema podacima iz Strategije upravljanja vodama i Plana upravljanja vodnim područjima 2016.–2021., ukupno vodno bogatstvo Hrvatske iznosi 111,66 milijardi x 10⁹ m³/godišnje, odnosno 26,059 x 10⁹ m³/godišnje po stanovniku. Raspored količina voda nije povoljan te postoji izrazita prostorna i vremenska neravnomjernost u rasporedu vodnoga bogatstva.

Pristup pitkoj vodi za piće i sanitarne potrebe u Hrvatskoj osiguran je velikoj većini građana te više od 94 % stanovnika koristi zdravstveno ispravnu vodu, a infrastruktura i pristup ispravnom i dobro održavanom sustavu odvodnje trajno se poboljšavaju. Trajno se osigurava socijalna cijena vodne usluge za socijalno ugrožene građane na način da cijena vodne usluge ne prelazi 60 % pune cijene vodne usluge koju plaćaju ostali građani, uključujući vodoopskrbu i odvodnju te pročišćavanje otpadnih voda.

U lipnju 2019. donesen je Zakon o vodnim uslugama koji stvara mogućnost i obvezu da 200 lokalnih vodovoda koji su izvan sustava javne vodoopskrbe postanu njegov dio te da svi građani imaju pristup zdravstveno ispravnoj vodi za ljudsku potrošnju.

Hrvatska čini sve napore kako bi do kraja 2024. zatvorila preostala odlagališta otpada te u konačnici zbrinjavala otpad isključivo unutar suvremenih postrojenja za obradu i odlaganje otpada. U odnosu na gotovo 300 odlagališta koja su prije 15 godina bila u funkciji bez adekvatnih mjera zaštite okoliša, ova dinamika zatvaranja i sanacije preostalih odlagališta predstavlja značajan napredak ne samo u zaštiti podzemnih voda već i zaštiti tla i zraka.“ (Dobrovoljni nacionalni pregled provedbe programa UN-a za održivi razvoj, 2019:31-33)

U Globalnom izvješću održivog razvoja za 2021. godinu (2021:181) Republika Hrvatska je u ovom području na putu do uspješnog ostvarenja cilja održivog razvoja do 2030. godine.

7. Pristupačna i čista energija u kojem je cilj osigurati pristup pouzdanoj, održivoj i suvremenoj energiji po pristupačnim cijenama za sve.

„Hrvatska polovinu potrošene električne energije dobiva iz vlastitih hidroelektrana, a osim hidroelektrana i plinskih elektrana, posjeduje i udio od 50 % u Nuklearnoj elektrani Krško, Slovenija. Za vrijeme vršne potrošnje u ljetnim mjesecima uvozi se gotovo 40 % električne energije, 40 % potrošenog plina i 80 % potrošene nafte.

Prema izvještaju Svjetske banke „Doing business“ za 2019. godinu, pristup je električnoj energiji u Hrvatskoj zadovoljavajući i može se zaključiti kako se situacija opskrbe električnom energijom popravila. Hrvatska je u odnosu na 2018. godinu napredovala za 14 mjesta, dok se 2019. godine nalazi na 61. mjestu među 190 zemalja u kojima je provedeno istraživanje.

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, troškovi električne energije u prosjeku iznose oko 6 % ukupnih troškova kućanstava. U sustavu socijalne skrbi postoji naknada za ugrožene kupce energenata, čime se dostupnost korištenja energenata osigurava i siromašnim/ranjivim skupinama stanovništva.

Hrvatska trajno provodi mjere povećanja energetske učinkovitosti, a rezultat je smanjenje energetske intenzivnosti od 1,6 % u razdoblju od 2000. do 2016. godine. Smanjivanjem stope

poreza na dodanu vrijednost na električnu energiju s 25 % na prihvatljivijih 13 % ostvaren je utjecaj na cijenu električne energije te se poboljšala dostupnost električne energije svim građanima. Zahvaljujući postojećim kapacitetima hidroelektrana te u posljednje vrijeme izgrađenim vjetroelektranama i solarnim elektranama (rast kapaciteta od 35 % godišnje), Hrvatska je ispunila zadani cilj strategije Europa 2020. od 20 % udjela energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj potrošenoj energiji (39 % u proizvodnji električne energije i 20 % u sektoru grijanja i hlađenja). Hrvatska se aktivno priprema za ispunjenje obveza koje proizlaze iz Pariškog sporazuma kojim su se sve države članice Europske unije obvezale do 2030. smanjiti emisije stakleničkih plinova za najmanje 40 posto kako bi se ublažile posljedice globalnog zatopljenja i zaustavio daljnji rast temperature zraka.“ (Dobrovoljni nacionalni pregled provedbe programa UN-a za održivi razvoj, 2019:34-36)

U Globalnom izvješću održivog razvoja za 2021. godinu (2021:181) glede ovo područja Republika Hrvatska ima manjih izazova, no ovim tempom može ostvariti globalni cilj održivog razvoja do 2030. godine.

8. Dostojanstven rad i gospodarski rast ima za cilj promicati kontinuiran, uključiv i održiv gospodarski rast, punu i produktivnu zaposlenost i dostojanstven rad za sve.

„Prema dostupnim podacima Eurostata, prosječan rast BDP-a u razdoblju od 2015. do 2018. godine iznosio je 2,9 %, slijedom čega je BDP per capita mjeren metodom pariteta kupovne moći (PPP) Hrvatske u 2018. godini dosegnuo 63 % prosjeka država članica Europske unije, dok je u 2019. godini bio za 35% niži u odnosu na BDP po stanovniku Europske unije.

Hrvatska je dvije godine zaredom imala proračunski višak, javni i inozemni dug ubrzano se smanjuje, što je omogućilo izlazak zemlje iz procedure prekomjernog proračunskog manjka i iz kruga zemalja EU-a koje bilježe prekomjerne makroekonomske neravnoteže. Dinamičnom rastu BDP-a pridonijelo je i administrativno rasterećenje poslovnog sektora, nastavak rasta investicijskih aktivnosti te porezno rasterećenje kroz smanjivanje PDV-a na pojedine prehrambene i neprehrambene proizvode.

Značajnim povećanjem ulaganja u politike zapošljavanja od 875 milijuna eura u periodu od 2016. do 2019. godine stvoreno je preko 100.000 radnih mjesta, a stopa nezaposlenosti pala je sa 11,2 % u 2017. godini na povijesno niskih 7,0 % sredinom 2019. godine.

Izazovi koje je nužno riješiti u sljedećem razdoblju jesu visoka stopa nezaposlenosti mladih, povećan udio dugotrajno nezaposlenih u ukupnom broju nezaposlenih, visok udio stanovništva u riziku od siromaštva i društvene isključenosti, nedostatak kvalificirane radne snage u ključnim sektorima za hrvatsko gospodarstvo, kao što su građevinarstvo i turizam, te smanjenje ukupne radne snage i povećanje prosječne starosti radne snage na tržištu rada zbog negativnih demografskih kretanja i emigracije.

Na temelju Smjernica za razvoj i provedbu aktivne politike zapošljavanja u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2018. do 2020. godine, 2018. redefinirane su mjere aktivne politike zapošljavanja kako bi ih se dodatno prilagodilo potrebama tržišta rada. Stoga se od siječnja 2018. godine provodi unaprijeđeni paket mjera aktivne politike zapošljavanja „Od mjere do karijere“ koji uključuje: potpore za zapošljavanje, potpore za usavršavanje, potpore za samozapošljavanje, obrazovanje nezaposlenih, osposobljavanje na radnom mjestu, potpore za stjecanje prvog radnog iskustva/pripravništvo, javne radove, potpore za očuvanje radnih mjesta i mjeru stalni sezonac. Poseban fokus redefiniranih mjera jest na mladim nezaposlenim osobama. Stoga su uvedene dvije nove mjere, „Potpore za zapošljavanje za stjecanje prvog radnog iskustva/pripravništvo“, usmjerene na poticanje zapošljavanja mladih u privatnom sektoru, i mjera „Osposobljavanje za stjecanje odgovarajućeg radnog iskustva za osobe starije od 30 godina.

U 2018. godini, u mjere aktivne politike zapošljavanja bilo je uključeno ukupno 1.648 osoba s invaliditetom, za što je izdvojeno ukupno 5,94 milijuna eura. Tijekom 2018. godine, Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom isplatio je poticaje u iznosu od 13,65 milijuna eura. Poticaji su dodijeljeni za 318 poslodavaca, odnosno 1.163 osobe s invaliditetom.

Nadalje, u svrhu većeg uključivanja umirovljenika na tržište rada, reformom je proširen krug korisnika mirovina koji mogu raditi do polovine punog radnog vremena i primati mirovinu u punom iznosu, a prema posljednjim podacima više od 12.000 umirovljenika koristi ovu mogućnost.

U okviru sustava poticajnih mjera za ulagače iznimno privlačna poticajna mjera jest porezna povlastica koja predstavlja umanjeње stope poreza na dobit za 50 do 100 % u razdoblju do 10 godina, odnosno do iskorištenja maksimalnog intenziteta potpore.

U turizmu, koji čini petinu hrvatskoga BDP-a, posebno se vodi računa o održivom razvoju. Program „Konkurentnost turističkog gospodarstva“, namijenjen malom i srednjem poduzetništvu, provodi se dodjelom bespovratnih sredstava za podizanje konkurentnosti turističkog gospodarstva i njegove održivosti.

Za daljnji razvoj turizma provodi se projekt e-Turizam u svrhu poboljšanja komunikacije između građana i javne uprave, veće transparentnosti i učinkovitosti te uspostave kvalitetnih elektroničkih usluga. Središnji turistički registar predstavljat će centralni registarski sustav s podacima o svim pružateljima usluga na području turizma i ugostiteljstva te će se elektroničkim putem omogućiti podnošenje zahtjeva za registraciju za obavljanje djelatnosti na području turizma i ugostiteljstva. Već je razvijen i pokrenut sustav e-Visitor koji služi za prijavu i odjavu gostiju u smještajnim objektima. Središnji portal za razvoj turizma omogućavat će prikupljanje svih podataka iz navedenih sustava te će ih putem jedinstvene platforme učiniti dostupnima svim subjektima koji su zainteresirani za ulaganje u turizam.“ (Dobrovoljni nacionalni pregled provedbe programa UN-a za održivi razvoj, (2019:37-43)

U Globalnom izvješću održivog razvoja za 2021. godinu (2021:181) Republici Hrvatskoj ostaju manji izazovi u ovom području, no iz postignutih rezultata vidljivo je kako je Hrvatska usmjerena prema dosezanju ovog cilja do 2030. godine.

9. Industrija, inovacije i infrastruktura u kojem je cilj izgraditi prilagodljivu infrastrukturu, promicati uključivu i održivu industrijalizaciju i poticati inovativnost.

„Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske iz 2017. godine kao jedan od ciljeva prostornog razvoja navodi uključivanje u europsku infrastrukturnu mrežu. Prioritet je razvijanje prometne mreže unutar središnje multimodalne transeuropske prometne mreže (TEN-T). Osim toga, razvija se i Informacijski sustav prostornog uređenja (ISPU) radi trajnog praćenja stanja u prostoru i području prostornog uređenja, u skladu sa Strategijom prostornog razvoja.

Kako bi se potaknula uporaba prostornih podataka javnog sektora, od 2013. godine intenzivno se radi na uspostavi Nacionalne infrastrukture prostornih podataka (NIPP), integrirane u europsku infrastrukturu prostornih podataka. Četrdesetak institucija javnog sektora, radi ostvarenja vizije „Svatko može pronaći, razumjeti i koristiti prostorne podatke“, na jednom je mjestu, putem geoportala NIPP-a svim korisnicima omogućilo pristup informacijama više od 300 različitih prostornih podataka javnog sektora. Time se ujedno potiče razvoj i inovacije u geoindustriji.

Prema izvješću Svjetskog ekonomskog foruma iz 2018. godine, Hrvatska cestovna infrastruktura nalazi se na visokom, 13. mjestu u svijetu po kvaliteti cestovne infrastrukture od 137 zemalja svijeta. U posljednjih trideset godina Hrvatska je u autoceste uložila gotovo 8,38 milijardi eura, a rezultat je da danas Republika Hrvatska ima jednu od najkvalitetnijih mreža s više od 1.300 kilometara autocesta. U Hrvatskoj postoji 2.604 kilometra pruga, što je 1.556 osoba po kilometru, prema čemu je u rangu s razvijenim europskim državama.

U odnosu na referentnu godinu (2013.) na temelju koje je izvedena projekcija razvoja odabranih grana industrije do 2018. godine, u svim industrijama, osim u proizvodnji gotovih metalnih proizvoda, povećan je obujam industrijske proizvodnje.

Zakonom o državnoj potpori za istraživačko-razvojne projekte potiču se ulaganja u istraživanje i razvoj i povećanje broja poduzetnika koji ulažu u istraživanje i razvoj. U konkurentnom europskom i globalnom okruženju, osim ulaganja potiču se inovacije koje imaju potencijal stvaranja dodane vrijednosti gospodarstvu.

Prema Indeksu digitalnog gospodarstva i društva (DESI) za 2018. godinu, rezultati Hrvatske na području pokrivenosti kućanstava fiksnim širokopojasnim pristupom (99 %) bolji su od prosjeka EU-a (97 %) te je u toj kategoriji ostvaren najveći napredak, međutim i dalje se bilježi slaba pokrivenost brzom i ultrabrzom širokopojasnom mrežom (>100 Mbit/s). Unatoč prilično širokoj dostupnosti širokopojasnih usluga (67 %), potražnja za brzim širokopojasnim pristupom i dalje je niska (14 %). Niskoj potražnji pridonose različiti čimbenici, među ostalim i niska razina upotrebe interneta i relativno visoke cijene za (brzi) širokopojasni pristup (indeks cijena širokopojasnog pristupa iznosi 63, dok je prosjek EU-a 87). Što se tiče pokrivenosti pokretnim mrežama (4G) Hrvatska bilježi dobre rezultate i svrstava se u razvijenije zemlje EU-a, uz pokrivenost oko 90 %

područja i 94 % stanovništva.“ (Dobrovoljni nacionalni pregled provedbe programa UN-a za održivi razvoj, 2019: 44 -50)

U Globalnom izvješću održivog razvoja za 2021. godinu (2021:181) Republici Hrvatskoj ostaju značajni izazovi u ovom području, no iz postignutih rezultata vidljivo je kako je Hrvatska usmjerena prema dosezanju ovog cilja do 2030. godine.

10. Smanjenje nejednakosti koje za cilj ima smanjiti nejednakosti unutar i između država.

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku o dohotku stanovništva (2019), u Hrvatskoj se omjer dohodovne nejednakosti smanjuje. Tako je u 2019. godini ovaj pokazatelj iznosio 4,8 (što znači da je 20 % stanovništva s najvišim raspoloživim dohotkom imalo 4,8 puta veći dohodak od 20 % stanovništva s najnižim raspoloživim dohotkom). Stopa materijalne deprivacije koja je usko povezana sa stupnjem dostignutog razvoja neke zemlje, u EU-u se kreće u vrlo širokom rasponu, od niskih 3,7 % u Švedskoj do čak 46,9 % u Bugarskoj. Iako Hrvatska prema ovom pokazatelju odstupa od prosjeka EU-a, u četverogodišnjem razdoblju došlo je do pada od 3,7 postotnih bodova.

„Prema posljednjim dostupnim podacima Eurostat-a, stopa zaposlenosti stanovništva u dobi od 20 do 64 godine povećala se sa 63,6 % u 2017. na 65,2 % u 2018. godini. U istom razdoblju stopa nezaposlenosti smanjila se s 11,2 % na 8,4 %.

Za podizanje svijesti o dostupnosti mjera zapošljavanja pokrenuta je kampanja „Zaposli se u Hrvatskoj“, koja promovira mjere aktivne politike zapošljavanja i pruža informacije o mogućnosti korištenja mjera. Namjera je približiti mjere svim nezaposlenim osobama kako bi se potaknulo njihovo zapošljavanje i aktivacija na tržištu rada. Tijekom 2018. mjere aktivne politike zapošljavanja koristilo je više od 68.000 nezaposlenih osoba, od čega je 36.935 novouključenih korisnika.

U Hrvatskoj djeluje ukupno 1.514 dječjih vrtića, koje je 2016./17. pohađalo 123.120 djece. Od 2017. godine pristupilo se sufinanciranju kapitalnih projekata izgradnje, dogradnje i rekonstrukcije dječjih vrtića u svrhu veće dostupnosti usluga ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Ugovoreno je projekata u iznosu sufinanciranja od 156,81 milijun eura. U Hrvatskoj

se tako gradi ili obnavlja više od 500 vrtića, a u 96 vrtića omogućen je dvosmjenski rad, što je jedna od demografskih mjera.

Radi poboljšanja razine obrazovanja, u provedbi je projekt „Dodjela stipendija studentima nižeg socioekonomskog statusa“. Projektom je na godišnjoj razini povećan broj izravnih potpora studentima nižeg socioekonomskog statusa s 5.400 na 10.000 stipendija.

Posebna pozornost pridaje se i smanjenju stope ranog napuštanja školovanja i povećanju udjela stanovništva u dobi između 30 i 34 godine koje je završilo tercijarno obrazovanje na najmanje 35 %.

Građanima će biti osiguran pristup sustavu socijalne zaštite kroz razvoj e-usluga, odnosno uspostaviti će se nove usluge u okviru servisa e-Građani. Provedbom ove aktivnosti osigurat će se veća dostupnost usluga sustava socijalne zaštite, dok će se građanima time smanjiti potrebno vrijeme i troškovi vezani uz podnošenje zahtjeva za priznavanje prava iz sustava socijalne zaštite. Svim građanima bit će omogućeno podnošenje e-zahtjeva za doplatak za djecu, e-zahtjeva za roditeljske naknade te e-zahtjeva za osobnu invalidninu i doplatak za pomoć i njegu iz sustava socijalne skrbi. Jednak pristup u financiranju prema svim pružateljima socijalnih usluga omogućit će jednaku dostupnost svim korisnicima usluga.

Hrvatska predano radi na funkcionalnoj i fiskalnoj decentralizaciji. U protekle dvije godine u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave s razvojnim poteškoćama i specifičnostima, prije svega kroz Program održivog razvoja lokalne zajednice, provedena su 1.224 infrastrukturna projekta u ukupnom iznosu od 49,3 milijuna eura. Radi se o projektima iz područja komunalne, socijalne i gospodarske infrastrukture koji pridonose poboljšanju standarda i kvalitete života stanovnika i stvaraju preduvjete za gospodarski i društveni razvoj potpomognutih i brdsko-planinskih područja na kojima živi gotovo trećina stanovništva Hrvatske.

Kako bi se zajamčio održivi razvoj otoka, na snagu je početkom 2019. godine stupio novi Zakon o otocima, koji promiče razvoj „pametnih otoka“, kojim se osigurava primjena pametnih tehnologija, korištenje obnovljivih izvora energije, energetske učinkovitosti, uvođenje održive otočne mobilnosti, pametnog upravljanja vodnim resursima i uvođenje kružnog gospodarstva, što

doprinosi izjednačavanju uvjeta života na otocima s uvjetima na kopnu.“ (Dobrovoljni nacionalni pregled provedbe programa UN-a za održivi razvoj, 2019: 51-55)

U Globalnom izvješću održivog razvoja za 2021. godinu (2021:181) Republici Hrvatskoj ostaju značajni izazovi u ovom području, isto tako je navedeno kako nisu dostupni najnoviji podaci na temelju kojih bi se moglo zaključiti u kojem smjeru se kreće Republika Hrvatska.

11. Održivi gradovi i zajednice čiji je cilj učiniti gradove i naselja uključivim, sigurnim, prilagodljivim i održivim.

„U svrhu demografske revitalizacije te povećanja društvenog standarda građana i ravnomyernog razvoja, provodi se niz programa stambenog zbrinjavanja kojima se ostvaruju uvjeti za razvoj i naseljavanje ratom stradalih i drugih potpomognutih područja. Radi pozitivnih učinaka usmjerenih na ostanak i naseljavanje stanovništva, stambeno se zbrinjavaju i osobe deficitarnih struka i zanimanja. Žrtve nasilja u obitelji stambeno se zbrinjavaju na području cijele Hrvatske, a od 2018. godine u tijeku je i osiguravanje stambenih jedinica za smještaj osoba s odobrenom međunarodnom zaštitom.

Od programa stambenog zbrinjavanja najvažniji su: Program stambenog zbrinjavanja stradalnika iz Domovinskog rata, Program društveno poticane stanogradnje (POS), Program stambenog zbrinjavanja povratnika – bivših nositelja stanarskog prava i Program društveno poticanog najma stanova. U izvanrednim okolnostima, kao što su poplave, požari, klizišta, potres, eksplozije i druge slične okolnosti, na području primjene Zakona o stambenom zbrinjavanju na potpomognutim područjima osigurava se i stambeno zbrinjavanje obitelji koja oстане bez jedine stambene jedinice uvjetne za stanovanje.

Jedna od mjera pomoći u rješavanju stambenih pitanja građanima jest subvencioniranje stambenih kredita, kao poticajna mjera kojom se mladima subvencionira plaćanje dijela stambenog kredita prvih pet godina otplate kredita. Mjera se provodi od 2017. godine. Ovo je ujedno i demografska mjera jer se za svako živorođeno, odnosno usvojeno dijete u razdoblju subvencioniranja kredita, subvencija države produžuje za dodatne dvije godine. Do sada je ovom mjerom stambenog zbrinjavanja svoj dom osiguralo više od 5.300 obitelji, a u tim je obiteljima rođeno više od 500 djece.

Osim stambenog pitanja, važno je čuvati i okoliš kao jednu od okosnica održivog razvoja. Sukladno tome, u Hrvatskoj je zaštićeno 417 područja prirode razvrstanih u devet kategorija, čija ukupna površina čini 8,6 % državnog teritorija. U Hrvatskoj dio ekološke mreže očuvanih područja Europske unije Natura 2000 zauzima 29,6 % ukupne površine, odnosno 36,7 % kopnenog i 16,4 % morskog teritorija države.

Također, Hrvatska ima bogatu i raznovrsnu kulturnu baštinu koja je sastavni dio europske i sredozemne tradicije i time ima iznimno značenje. Više od 8.000 zaštićenih kulturnih dobara, uključujući deset dobara na UNESCO-ovu popisu svjetske baštine i 17 nematerijalnih dobara na UNESCO-ovu popisu nematerijalne baštine čovječanstva, ostvaruju značajnu gospodarsku korist stvaranjem inovativnih usluga i proizvoda u svrhu održivosti, razvoja, zapošljavanja i socijalne kohezije.“ (Dobrovoljni nacionalni pregled provedbe programa UN-a za održivi razvoj, 2019: 56-59)

U Globalnom izvješću održivog razvoja za 2021. godinu (2021:181) Republici Hrvatskoj ostaju značajni izazovi u ovom području kako bi dosegla cilj održivog razvoja do 2030. godine. Iz izvješća je vidljivo kako se Hrvatska kreće umjerenim tempom prema ostvarenju tog cilja.

12. Odgovorna potrošnja i proizvodnja čiji je cilj osigurati održive oblike potrošnje i proizvodnje.

„Ustav Republike Hrvatske izričito navodi da more, morska obala i otoci, vode, zračni prostor, rudno blago i druga prirodna bogatstva, ali i zemljište, šume, biljni i životinjski svijet i drugi dijelovi prirode, i stvari od gospodarskog i ekološkog značenja imaju osobitu zaštitu države, za koje je zakonom određeno da su od interesa za Hrvatsku.

Strategija pametne specijalizacije Republike Hrvatske za razdoblje od 2016. do 2020. godine naglašava kako je za postizanje održivog rasta prihoda i zaposlenosti te ojačavanje međunarodne konkurentnosti nužno da Hrvatska postane inovativnija i konkurentnija zemlja okrenuta gospodarskim djelatnostima s višom dodanom vrijednošću.

Nacionalnim programom reformi 2019. godine utvrđeno je 15 mjera za postizanje nacionalnih ciljeva strategije Europa 2020., a neka od područja jesu i istraživanje i razvoj te klimatske promjene i energetska održivost.

Radi određivanja ključnih mjera kojima će se djelovati na sprječavanje i smanjenje nastajanja otpada od hrane duž cijelog prehrambenog lanca, u procesu je donošenja Plan sprječavanja i smanjenja nastajanja otpada od hrane. Plan sadrži ciljeve i mjere sprječavanja nastajanja i smanjenja otpada od hrane u svim fazama prehrambenog lanca, od primarne proizvodnje, preko prerade, trgovine, ugostiteljstva, institucionalnih kuhinja do kućanstava. Potreba za sprječavanjem i smanjenjem otpada od hrane, uz istovremeno osiguravanje sigurnosti hrane nužna je za osiguranje dostatnosti hrane za sve ljude. Trenutačno se odvojeno prikuplja 28 % otpada. Iako je stopa odvojenog prikupljanja još uvijek ispod očekivane, značajan skok ostvaren je u odnosu na 2010. godinu, kada je ta stopa iznosila samo 10 %.

U nastojanju da Hrvatska postane održiva turistička destinacija, pri čemu održivost počiva na jasno utvrđenim i mjerljivim pokazateljima, 2016. godine osnovan je Hrvatski opservatorij održivog razvoja turizma – CROSTO (*CROatian Sustainable Tourism Observatory*), jedan od dvadesetak takvih opservatorija u svijetu koji djeluju kao članovi međunarodne mreže INSTO (*International Network of Sustainable Tourism Observatories*) pod okriljem Svjetske turističke organizacije. CROSTO kroz rad državne uprave i javnih tijela politika održivog razvoja doprinosi odgovornoj potrošnji i proizvodnji i potiče ih na dostizanje uvjeta za dobivanje nacionalnog znaka zaštite okoliša – „Prijatelj okoliša“, ili znaka zaštite okoliša Europske unije – *EU Ecolabel*, ili uvođenje EMAS-a (eng. *Eco-Management and Audit Scheme*), sustava ekološkog upravljanja i neovisnog ocjenjivanja. Osim dodjele znaka zaštite okoliša, Hrvatska omogućuje i sufinanciranje ulaganja u zeleno poduzetništvo u turizmu hotelima i kampovima.“ (Dobrovoljnimi nacionalni pregled provedbe programa UN-a za održivi razvoj, 2019: 60-62)

U Globalnom izvješću održivog razvoja za 2021. godinu (2021:181) Republici Hrvatskoj ostaju značajni izazovi u ovom području kako bi dosegla cilj održivog razvoja do 2030. godine. U izvješću također stoji i informacija kako su podaci za ovu kategoriju nedostupni.

13. Odgovor na klimatske promjene koji ima cilj poduzeti hitna djelovanja u borbi protiv klimatskih promjena i njihovih posljedica.

„Prema izvješću Europske agencije za okoliš (EEA), Hrvatska pripada skupini od tri europske zemlje s najvećim kumulativnim udjelom šteta od ekstremnih vremenskih i klimatskih događaja u odnosu na BDP. Između 2000. i 2007. godine ekstremni vremenski uvjeti nanijeli su gospodarstvu štetu od 173 milijuna eura, dok je samo suša u dvije godine (2000. i 2003.) prouzročila štetu poljoprivredi u iznosu od 459,73 milijuna eura. Stoga je prepoznata potreba strateškog pristupa procesu prilagodbe klimatskim promjenama i razvoju inovativnih rješenja za održivi razvoj te Hrvatska izrađuje prvu strategiju prilagodbe klimatskim promjenama. U Hrvatskoj djeluje Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost kojemu je cilj očuvanje, održivo korištenje, zaštita i unaprjeđivanje okoliša, kao i osiguravanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije. Ukupna ulaganja Fonda u projekte zaštite okoliša od 2004. godine iznose 443 milijuna eura od čega za klimatske promjene na području zaštite okoliša - smanjenje emisija i prilagodba klimatskim promjenama je 2,3 milijuna eura. Ukupna ulaganja Fonda u projekte energetske učinkovitosti od 2004. godine iznose 303 milijuna eura od čega za prilagodbu klimatskim promjenama na području energetske učinkovitosti 2,5 milijuna eura, a za obnovljive izvore energije 25 milijuna eura.

U kontekstu razvoja otpornosti društva na klimatske promjene ostvarena je suradnja kroz rad na politici smanjenja rizika od katastrofa. Procjenom rizika od katastrofa identificirano je 28 prijetnji te je izrađena procjena 15 jednostavnih rizika i jednog složenog rizika.

Potrebno je naglasiti kako je Hrvatska trenutačno iznad prosjeka EU-a u ostvarenju ciljeva što se tiče udjela korištenja obnovljivih izvora energije u bruto neposrednoj potrošnji energije (engl. *Gross Final Energy Consumption*), kao i emisijama CO₂ po stanovniku.“ (Dobrovoljni nacionalni pregled provedbe programa UN-a za održivi razvoj, 2019:63-66). „U 2017. godini ostvaren je udio obnovljivih izvora energije od 27,3 % u bruto neposrednoj potrošnji, dok je prosjek EU-a iznosio 17,5 %. Ostvarenim udjelom u 2017. godini premašen je postavljeni cilj do 2020. godine koji iznosi 20 % udjela obnovljivih izvora energije u bruto neposrednoj potrošnji. U 2016. godini Hrvatska je imala 5,80 t CO₂e/st, dok je prosjek na razini EU-a bio 8,44 t CO₂e/st. Također, ukupne emisije sektora energetike u Hrvatskoj smanjenje su s 21,8 milijuna t CO₂e u 1990. na 17,1 milijuna t CO₂e u 2016. godini, a što je manje od linearno transponiranog nacionalnog cilja do 2020. godine koji bi iznosio 21,5 milijuna t CO₂e, odnosno 17,2 milijuna t CO₂e do 2030. godine. Prema scenariju umjerene energetske tranzicije, očekivano smanjenje

emisije stakleničkih plinova iznosi oko 35 % do 2030. godine, odnosno 64 % do 2050. godine, u odnosu na 1990. godinu. Prema scenariju ubrzane energetske tranzicije, očekivano smanjenje emisije stakleničkih plinova iznosi oko 38 % do 2030. godine, odnosno 74 % do 2050. godine.“ (Dobrovoljni nacionalni pregled provedbe programa UN-a za održivi razvoj, 2019:66).

Prema Globalnom izvješću održivog razvoja za 2021. godinu (2021:181) Republika Hrvatska stagnira u ovom području i potrebno je napraviti veće korake, kako bi dosegla cilj do 2030. godine.

14. Očuvanje vodenog svijeta koji za cilj ima čuvati i održivo koristiti oceane, mora i morske resurse za održiv razvoj.

„Hrvatska ulaže značajne napore u održivost morskih i slatkovodnih resursa. Održivo ribarstvo podrazumijeva odgovorno upravljanje ribljim stokovima, njihovu zaštitu i očuvanje.

Za nadzor i kontrolu ribarstva koriste se dronovi od 2019. godine kao suvremeni sustav kontrole i izviđanja morskih i kopnenih površina, te ih koristi za praćenje legalnih i ilegalnih ribolovnih aktivnosti na Jadranu, kontrolu prostorno ograničenog ribolova, nadzor izlova tune, kao i plave ribe. Zahvaljujući radu na digitalizaciji dostave podataka u ribarstvu i uspostavljanju sljedivosti proizvoda ribarstva, ribarskom monitoring centru za pravovremenu i stalnu razmjenu informacija i komunikaciju s ribarima, kontroli teritorijalnog mora i zaštićenog ekološko-ribolovnog pojasa iz zraka (dronovi) te modernoj, stručnoj i opremljenoj ribarskoj inspekciji na moru, napravljene su sve pretpostavke za održivo korištenje mora i morskih resursa.

Kako bi povećala ekonomsku i ekološku prilagodljivost, Hrvatska dodatno jača ulogu malog priobalnog ribolova i na taj način poboljšava upravljanje te valorizaciju proizvoda ribarstva u kontekstu plavog rasta (*Blue growth*). U posljednje dvije godine u ribarstvu je isplaćeno 4,44 milijuna eura državnih potpora male vrijednosti, a iz europskih fondova je u posljednje tri godine isplaćeno 88,97 milijuna eura, od ukupno ugovorenih 193,35 milijuna eura.“ (Dobrovoljni nacionalni pregled provedbe programa UN-a za održivi razvoj, 2019: 66-68)

Prema Globalnom izvješću održivog razvoja za 2021. godinu (2021:181) Republika Hrvatska stagnira u ovom području i potrebno je napraviti veće korake, kako bi dosegla cilj do 2030. godine.

15. Očuvanje života na zemlji koje ima za cilj očuvati, ponovno uspostaviti i promicati održivo korištenje kopnenih ekosustava, održivo upravljati šumama, suzbiti dezertifikaciju, zaustaviti degradaciju tla te spriječiti uništavanje biološke raznolikosti.

„Hrvatska je po biološkoj raznolikosti jedna od najbogatijih europskih zemalja. Među malobrojnim smo zemljama koje imaju visok postotak teritorija pod zaštitom, trećina teritorija dio je europske ekološke mreže Natura 2000, koju čini gotovo 20 % teritorija EU, a u koju je prema znanstvenim podacima uključeno 37 % kopnene površine Hrvatske. Cilj ekološke mreža Natura 2000 je očuvati ili ponovno uspostaviti povoljno stanje više od tisuću ugroženih i rijetkih vrsta te oko 230 prirodnih i poluprirodnih stanišnih tipova.

Velika raznolikost kopnenih, morskih i podzemnih staništa rezultirala je bogatstvom vrsta i podvrsta sa znatnim brojem endema, a svake godine otkrivaju se nove vrste i podvrste. Broj poznatih vrsta u Hrvatskoj iznosi oko 40.000, a pretpostavlja se da je stvarna brojka znatno veća, prema procjenama do 100.000. Neke od posebnosti su: više od 50 % špiljskih vrsta poznatih u Hrvatskoj ne živi nigdje drugdje na svijetu (endemi), Spačvanski bazen najveći je cjeloviti kompleks šuma hrasta lužnjaka u Europi, u Lukinoj jami na Velebitu na dubini od 1.000 m živi jedini poznati pravi špiljski leteći kukac na svijetu, a Hrvatska je jedna od rijetkih europskih zemalja u kojoj žive vuk, ris i medvjed.

Ukupna površina šuma i šumskih zemljišta u Hrvatskoj iznosi 2,75 milijuna hektara, što čini 47,7 % kopnene površine države. Šume u državnom vlasništvu u ukupnoj vlasničkoj strukturi šuma sudjeluju sa 76 %, a privatne šume s 24 %. Najzastupljenija vrsta drveća u drvnjoj zalihi jest obična bukva (37 %), a zatim hrast lužnjak (12 %), hrast kitnjak (9 %), obični grab (8 %), obična jela (8 %), poljski jasen (3 %) i obična smreka (2 %)

Kontinuirano se povećava iznos financiranja biološke obnove državnih šuma, s 61,98 milijuna eura u 2017. godini na 68,32 milijuna eura u 2018. godini, dok se u 2019. godini planiraju radovi na uzgajanju i obnovi šuma u ukupnom iznosu od 70,93 milijuna eura. Za potrebe podizanja i

obnove državnih šuma što obuhvaća radove pripreme i staništa za popunjavanje i pošumljavanje, sadnju i sjetvu, konverziju te sanaciju i obnova paljevina, u 2017. godini utrošeno je 9,95 milijuna eura, u 2018. godini 9,74 milijuna eura, a u 2019. godini planira se iznos od 10,42 milijuna eura.

Kako šumski požari predstavljaju veliku opasnost za šume, šumska i poljoprivredna zemljišta, značajna sredstva ulažu se u protupožarnu zaštitu. Ukupan broj evidentiranih požara u posljednje tri godine iznosi 533, dok je opožarenih površina 57.557 hektara. Za potrebe protupožarne zaštite u 2017. godini uloženo je 7,27 milijuna eura, a u 2018. godini 10,69 milijuna eura. U planu poslovanja za 2019. godinu za protupožarnu zaštitu planiran je iznos od 13,60 milijuna eura.“ (Dobrovoljni nacionalni pregled provedbe programa UN-a za održivi razvoj, 2019: 69-72)

„Minski sumnjiva površina na prostoru Hrvatske iznosi više od 300 km², što obuhvaća 8 županija, 54 grada i općine koji su zagađeni minama i neeksplodiranim ubojnim sredstvima. Pretpostavlja se da je minsko sumnjiva površina zagađena s oko 30.000 mina. Od ukupne minski sumnjive površine, šume i šumsko zemljište čine oko 90 %

Do kraja 2020. godine integrirat će se vrijednost ekosustava i bioraznolikosti u nacionalno i lokalno planiranje, razvojne procese, strategije i pravce smanjenja siromaštva

Hrvatska provodi strukturalna ulaganja iz europskih fondova u sustav u svrhu očuvanja bioraznolikosti kroz projektna ulaganja u vrijednosti od 54,08 milijuna eura. Projekti obuhvaćaju izradu planova upravljanja strogo zaštićenim vrstama, uspostavu nacionalnog sustava za praćenje invazivnih stranih vrsta te uspostavu upravljanja i kontrole invazivnih stranih vrsta, razvoj okvira za upravljanje ekološkom mrežom Natura 2000, kartiranje obalnih i pridnenih morskih staništa te razvoj sustava praćenja stanja očuvanosti vrsta i stanišnih tipova.

Ulaganja su usmjerena na uspostavu okvira za učinkovito upravljanje, kao i uklanjanje pritisaka poput invazivnih stranih vrsta, radi kontrole i ublažavanja njihova štetnog utjecaja na autohtone vrste i staništa. Konkretno, u tijeku je provedba projekata u okviru kojih će se razvijati planovi upravljanja područjima Natura 2000 i planovi upravljanja strogo zaštićenim vrstama. Uz to će se kartirati vrijedna obalna i prirodna morska staništa u hrvatskom dijelu Jadranskog mora, a započet će i projekti razvoja sustava praćenja stanja očuvanosti vrsta i stanišnih tipova te

unaprjeđenja rada oporavilišta za ozlijeđene i bolesne strogo zaštićene životinje. Završetak ovih projekata do kraja 2022. godine pridonijet će postizanju povoljnog stanja očuvanosti vrsta i stanišnih tipova važnih na nacionalnoj, ali i europskoj razini, u svrhu uspostave njihova suživota sa svim korisnicima prostora.“ (Dobrovoljni nacionalni pregled provedbe programa UN-a za održivi razvoj, 2019:71-72)

Prema Globalnom izvješću održivog razvoja za 2021. godinu (2021:181) Republika Hrvatska ima veće izazove u ovom području, no ako nastavi sa ulaganjima u zaštitu okoliša, dosegnut će globalni cilj održivog razvoja do 2030. godine.

16. Mir, pravda i snažne institucije ima za cilj promicati, u svrhu održivog razvoja, miroljubiva i uključiva društva, osigurati pristup pravosuđu za sve i izgraditi učinkovite, odgovorne i uključive institucije na svim razinama.

„Jedan je od prioriteta Hrvatske jačanje pravne sigurnosti i izgradnja snažnih institucija. Težak i dugotrajan proces reforme pravosuđa donio je znatne pomake u kvaliteti hrvatskog pravosuđa te rješavanju uočenih proceduralnih, materijalnih i organizacijskih nedostataka. O tome najbolje govori podatak da je 2004. godine na svim hrvatskim sudovima bilo 1,65 milijuna neriješenih predmeta, a na kraju 2018. godine broj neriješenih predmeta bio je 407.062, što je najmanji zabilježeni broj neriješenih predmeta u posljednjih 10 godina. U posljednjih pet godina broj neriješenih predmeta smanjuje se za oko 60.000 godišnje

Promijenjen je čitav niz procesnih i materijalnih zakona, čime je omogućeno skraćivanje duljine trajanja sudskih postupaka, rasterećenje sudova od predmeta koji po svojoj prirodi nisu sudski, racionalizacija mreže pravosudnih tijela i informatizacija pravosuđa. Još tijekom pregovora za članstvo u Europskoj uniji provedene su opsežne mjere radi postizanja pune neovisnosti pravosuđa. Uspostavljen je novi sustav ulaska u pravosudnu profesiju, imenovanja i napredovanja sudaca i državnih odvjetnika, utemeljen na potpuno transparentnim i objektivnim kriterijima. Promjenom Ustava 2010. ojačano je Državno sudbeno i Državno odvjetničko vijeće te je ukinut probni petogodišnji rok za imenovanje sudaca i državnih odvjetnika, dodatno se jačajući neovisnost i profesionalnost pravosuđa. Danas je u Hrvatskoj ulazak u pravosudnu profesiju, imenovanje pravosudnih dužnosnika kao i proces donošenja odluka prepušten isključivo struci, bez sudjelovanja izvršne vlasti i bez mogućnosti političkog utjecaja.

U 2018. godini donesen je paket od šest pravosudnih zakona čime je dodatno reorganizirana mreža pravosudnih tijela te osigurana bolja dostupnost sudova građanima. Spojeni su prekršajni s općinskim sudovima te je istodobno smanjen ukupan broj pravosudnih tijela. Osim učinkovitosti, sustavno se jača transparentnost i odgovornost pravosudnog sustava. Omogućeno je da podaci o imovini sudaca i državnih odvjetnika postanu javno dostupni na internetu te je smanjen je prostor za arbitrarnost prilikom odlučivanja o novim sucima, odnosno državnim odvjetnicima.

Hrvatska trajno, kroz rad institucionalnih mehanizama, prikuplja podatke o kaznenim djelima motiviranim nekim oblikom diskriminacije, što je Agencija Europske unije za temeljna prava (FRA) prepoznala kao primjer dobre prakse. Nacionalnim planom za borbu protiv diskriminacije za razdoblje od 2017. do 2022. godine jača se sustav zaštite ljudskih prava i javne svijesti o pravu na jednako postupanje.

Kako bi se dodatno osiguralo ostvarenje jednakosti svih pred zakonom, posebnim je zakonom uspostavljen sustav besplatne pravne pomoći kojim je socijalno i ekonomski ugroženoj kategoriji građana zajamčena stručna pomoć u svrhu djelotvornog ostvarenja pravne zaštite te pristupa sudu i drugim javnopravnim tijelima. Institucionalni okvir sustava besplatne pravne pomoći čine uredi državne uprave u županijama, a ovisno o vrsti pravne pomoći, pružaju je nadležni uredi, ovlaštene udruge i pravne klinike te odvjetnici.

Kontinuirano se prati broj i sociodemografska obilježja žrtava trgovanja ljudima, a identificiranim žrtvama trgovanja ljudima pruža se sva potrebna pomoć i zaštita. Nacionalnim planom za suzbijanje trgovanja ljudima za razdoblje od 2018. do 2021. godine kroz 35 predviđenih mjera ulažu se dodatni naponi u održavanju i jačanju visokih standarda u pružanju pomoći i zaštite žrtava trgovanja ljudima.

Na području borbe protiv nasilja nad ženama bilježi se napredak vezan uz unaprjeđenje nacionalnog zakonodavnog i strateškog okvira, usklađivanje metodologije prikupljanja i analize statističkih podataka sa standardima EU-a, uz edukaciju stručnog osoblja, međusektorsku suradnju nadležnih tijela te podizanje razine osviještenosti javnosti i ciljanih društvenih skupina o nultoj toleranciji prema svim oblicima nasilja.

Novi Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji, koji se primjenjuje od 2018. godine, donio je jasniju definiciju nasilja u obitelji i definiciju žrtve nasilja u obitelji, te su njime propisane obveze nadležnih tijela u postupanju prema žrtvi nasilja u obitelji. U Zakon su unesene i novine u odredbe o zaštitnim mjerama.

Nadovezujući se na ratifikaciju Konvencije Vijeća Europe o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, donesen je Protokol o postupanju u slučaju seksualnog nasilja koji sadrži obveze nadležnih tijela i drugih čimbenika koji sudjeluju u otkrivanju i suzbijanju seksualnog nasilja, pružanju pomoći, zaštiti osoba izloženih seksualnom nasilju te reguliranju načina i sadržaja suradnje između nadležnih tijela

Potrebno je naglasiti da je u svrhu reguliranja statusa i prava žrtava seksualnog nasilja u Domovinskom ratu, 2015. godine donesen Zakon o pravima žrtava seksualnog nasilja za vrijeme oružane agresije na Republiku Hrvatsku u Domovinskom ratu.

U svrhu razvoja djelotvornih, odgovornih i transparentnih institucija na svim razinama, donesena je Strategija razvoja javne uprave za razdoblje 2015.–2020. i Akcijski plan provedbe Strategije razvoja javne uprave za razdoblje od 2017. do 2020. godine. Strategijom i Akcijskim planom provode se mjere i aktivnosti radi pojednostavnjenja i modernizacije upravnog postupanja, osiguravanja brze i pouzdane podrške građanima i poslovnim subjektima, unaprjeđenja sustava razvoja i upravljanja ljudskim potencijalima te reforme upravnog sustava sukladno najboljoj praksi i iskustvima dobrog upravljanja prema europskim standardima. Zakonom o državnim maticama propisano je vođenje evidencije o osobnim stanjima građana u koje se upisuju činjenice rođenja, sklapanja braka, smrti i podaci o drugim činjenicama utvrđenima zakonom. Sve matice u Hrvatskoj vode se u elektroničkom obliku.

Hrvatska posvećuje posebnu pozornost borbi protiv korupcije. Broj zaprimljenih sudskih predmeta kaznenih djela s obilježjima korupcije u razdoblju od 2016. do 2018. je 440. Od toga je riješeno 187 predmeta, dok je pravomoćno riješeno 145 predmeta.

U veljači 2019. godine donesen je Zakon o zaštiti prijavitelja nepravilnosti, kojemu je cilj osiguravanje dostupnih i pouzdanih načina prijavljivanja nezakonitosti i nepravilnosti te učinkovita zaštita prijavitelja. Zakon ima pozitivan i ohrabrujući utjecaj na prijavljivanje

nepravilnosti te se primjenjuje na sve postupke prijavljivanja nepravilnosti, bez obzira na to je li riječ o javnom ili privatnom sektoru.

Izgrađen je institucionalni okvir za prevenciju i borbu protiv korupcije te su uspostavljeni mehanizmi za jačanje odgovornosti i integriteta državnih službenika Etičkim kodeksom državnih službenika. Kodeks omogućuje prijavljivanje slučajeva korupcije i jačanje etičkih principa te su u svim državnim i pravosudnim tijelima imenovani povjerenici za etiku koji promoviraju etičko ponašanje u međusobnim odnosima službenika i odnosima prema građanima, zaprimaju pritužbe građana i službenika na neetičko i moguće koruptivno ponašanje službenika te provode postupak ispitivanja osnovanosti pritužbe.“ (Dobrovoljni nacionalni pregled provedbe programa UN-a za održivi razvoj, 2019: 73-79)

Prema Globalnom izvješću održivog razvoja za 2021. godinu (2021:181) Republika Hrvatska ima veće izazove u ovom području, no i dobar tempo za ostvarenje globalnog cilja održivog razvoja do 2030. godine.

17. Partnerstvom do ciljeva ima za cilj ojačati načine provedbe te učvrstiti globalno partnerstvo za održivi razvoj.

„Hrvatska je aktivno sudjelovala u uspostavljanju okvira Programa Ujedinjenih naroda za održivi razvoj 2030., uključujući i rad u Otvorenoj radnoj skupini za ciljeve održivog razvoja.

Nacionalnom strategijom razvojne suradnje za razdoblje od 2017. do 2021. godine određen je strateški smjer razvoja i humanitarne politike, a Zakon o razvojnoj suradnji i humanitarnoj pomoći u inozemstvu, usvojen 2008. godine, služi kao pravna osnova za aktivnosti razvojne suradnje. Strategija određuje globalni okvir, hrvatske kapacitete i izazove, kao i geografske i sektorske prioritete koji su usklađeni s Programom za održivi razvoj 2030., u sklopu koje se provodi planiranje i izvješćivanje o službenoj razvojnoj pomoći te se provodi razvojna i humanitarna politika među dionicima u različitim područjima i politikama.

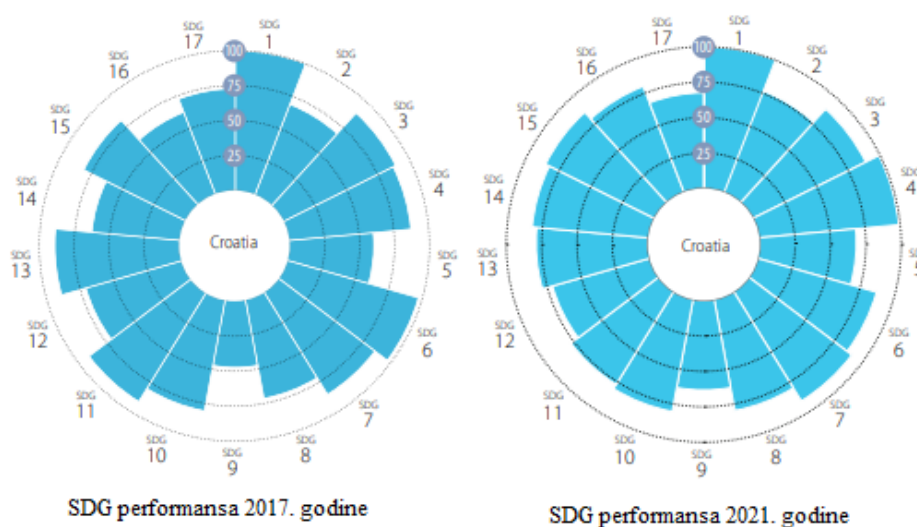
S obzirom na iskustva i znanja Hrvatske u procesima gospodarske i političke tranzicije, nastaviti će se promicanje vidljivosti i vrijednosti dijeljenja takvih iskustava, u skladu s konceptom suradnje Jug-Jug i Trokutne suradnje, utvrđenima u Agendi 2030. Kako bi se olakšala suradnja s

civilnim društvom, 2014. godine osnovana je Platforma za međunarodnu građansku solidarnost Hrvatske (CROSOL). Riječ je o nevladinoj i neprofitnoj organizaciji civilnog društva koja je aktivna ili zainteresirana za aktivnosti na području međunarodne razvojne suradnje i humanitarne pomoći. Riječ je o nevladinoj i neprofitnoj organizaciji civilnog društva koja je aktivna ili zainteresirana za aktivnosti na području međunarodne razvojne suradnje i humanitarne pomoć.“ (Dobrovoljni nacionalni pregleu provedbe programa UN-a za održivi razvoj, 2019: 73-79)

Prema Globalnom izvješću održivog razvoja za 2021. godinu (2021:181) Republika Hrvatska ima veće izazove u ovom području, no i dobar tempo za ostvarenje globalnog cilja održivog razvoja do 2030. godine.

Kojim smjerom, glede održivog razvoja, ide Republike Hrvatska najbolje je vidljivo iz nižeg grafikona gdje je prikazana usporedba prosjeka ostvarenih rezultata za svaki definirani cilj globalnog održivog razvoja.

Grafikon 5: Prosjek ostvarenih rezultata za svaki definirani cilj globalnog održivog razvoja

Izvor: Sachs i dr. (2017:184) i Sach i dr. (2021:180)

Prema Sachs i dr. (2021:180) Republika Hrvatska je na globalnoj razini, prema ostvarenim rezultatima SDG indeksa u 2021. godini, zauzela 14. mjesto od ukupno 165 zemalja sa ostvarenih 80,4 bodova. U 2021. godini, u odnosu na prethodnu, prikazano je dostignuće definiranih ciljeva

SDG1 – Svijet bez siromaštva, SDG6 – Čista voda i snitarni uvjeti i SDG17 – Partnerstvom do ciljeva. Umjerenom povećanje, odnosno pomak ka ostvarenju vidljiv je u šest definiranih ciljeva SDG3 – Dobro zdravlje i blagostanje, SDG4 – Kvalitetno obrazovanje, SDG7 – Pristupačna energija iz čistih izvora, SDG8 – Dostojanstven rad i ekonomski rast, SDG14 – Očuvanje vodenog svijeta i SDG15 – Očuvanje života na zemlji. Stagnacija je vidljiva za definirane ciljeve SDG2 – Svijet bez gladi, SDG5 – Rodna ravnopravnost, SDG9 – Industrija, inovacije i infrastruktura, SDG10 – Smanjenje nejednakosti, SDG11 – Održivi gradovi i zajednice, SDG12 – Održiva proizvodnja i potrošnja, i SDG16 – Mir, pravda i snažne institucije. Kretanje u suprotnom smjeru je vidljivo za definirani cilj SDG13 – Zaštita klime.

Neovisno o stagnacijama ili umjerenim povećanjima od 2015. godine, Republika Hrvatska se danas nalazi rangirana na 14. mjestu od 165 zemalja, što znači da se, unatoč sporijem gospodarskom rastu, Republika Hrvatska kreće prema naprijed glede održivog razvoja.

8. Zaključak

Ideja o održivom razvoju iznesena je prvi put 1972. godine u Stockholmu na prvoj konferenciji UN-a (Ujedinjenih naroda) o zaštiti okoliša u dokumentu *World Conservation Strategy*, dok je snažan poticaj konceptu održivog razvoja na globalnoj razini dala druga konferencija UN-a o okolišu i razvoju, koja je održana 1992. godine u Rio de Janeiru. Republika Hrvatska podržala je koncept održivog razvoja, a 2009. godine od strane Hrvatskog sabora donesena je Strategija održivog razvitka Republike Hrvatske.

Gospodarstvo Republike Hrvatske, prikazano kroz osnovne makroekonomske indikatore, prikazuje kako je Republika Hrvatska zemlja koja ima cikličko kretanje realne stope BDP-a, radi utjecaja turističke sezone, no čije je kretanje stabilno. S obzirom na pandemiju izazvanu koronavirusom, BDP je naglo pao, no ponovnim otvaranjem zemlje realna stopa BDP-a je ponovno u porastu. Republika Hrvatska isto tako ima stopu aktivnosti nešto veću od 50%, što ukazuje na to da je tek polovina stanovništva u radnom odnosu koji opisuje visoka stopa prekarne rada.

Stvarna individualna potrošnja po glavi stanovnika u Republici Hrvatskoj mjerena standardom kupovne moći u 2019. godini je bila 34% niža u odnosu na stvarnu individualnu potrošnju po glavi stanovnika Europske Unije, dok je BDP po stanovniku mjerena standardom kupovne moći u 2019. godini bio za 35% niži u odnosu na BDP po stanovniku Europske unije. Republika Hrvatska ujedno se nalazi na predzadnjem mjestu u Europskoj uniji po visini BDP-a po stanovniku mjenim standardom kupovne moći što znači da je, unatoč prikazanom rastu BDP-a po stanovniku, životni standard građana Republike Hrvatske daleko lošiji od životnog standarda građana Europske unije.

Unatoč generalnoj gospodarskoj slici koju daju indikatori gospodarskog rasta, Republika Hrvatska je dokazala da održivi razvoj može podržati, što je potvrdila time što se nalazi na 14. mjestu na globalnoj razini prema ostvarenim globalnim ciljevima održivog razvoja.

Republiku Hrvatsku čekaju još brojni izazovi, no ne sumnjivo se nalazi pri vrhu globalne ljestvice kada je riječ ostvarenjima globalnih ciljeva održivog razvoja.

Republika Hrvatska ostvarila je najbolje rezultate u ostvarenju ciljeva SDG1 – Svijet bez siromaštva. To je učinila kroz smanjenje stope rizika od siromaštva koja je 2017. godine iznosila 26%, a 2019. godine 18,3%, te uspostavu novih indikatora praćenja siromaštva koji omogućavaju ranu identifikaciju obitelji i djece u riziku od siromaštva, dok su Zakonom o socijalnoj skrbi osigurane razne novčane naknade za one koji su u najvećoj potrebi. Osim odličnih rezultata u području smanjenja siromaštva, Republika Hrvatska ostvarila je odlične rezultate i u ostvarenju cilja SDG4 – Kvalitetno obrazovanje, što je osigurala kroz osiguranje besplatnog osnovnoškolskog obrazovanja u trajanju od 8 godina koje je dostupno svima, te kroz najmanju stopu mladih koji rano napuštaju školovanje i osposobljavanje u Europskoj Uniji (oko 3%), uz činjenicu da se istovremeno oko 70% mladih odlučuje za strukovno obrazovanje. Republika Hrvatska ulaže i u obrazovanje odraslih, te se kroz Zakon o obrazovanju odraslih nastoje se osigurati preduvjeti za povećanje uključenosti odraslih građana u procese cjeloživotnog učenja i obrazovanja. Ostvarenim rezultatima, Republika Hrvatska se pokazala odlučnom u cilju da educira građane i time stvori preduvjete za napredak u znanosti, ali i da istovremeno utječe na smanjenje stope rizika od siromaštva.

Republika Hrvatska pokazala je znatan napredak ka ostvarenju cilja SDG6 – Čista voda i sanitarni uvjeti. Činjenica je da Republika Hrvatska raspolaže najvećom količinom slatkovodnih resursa na području EU, a nalazi se i pri samom vrhu u Europi po zalihama kvalitetne vode po broju stanovnika godišnje. Premda raspored količina voda nije povoljan i postoji izrazita prostorna i vremenska neravnomjernost u rasporedu vodnog bogatstva, više od 94% stanovnika koristi zdravstveno ispravnu vodu. Republika Hrvatska ulaže znatne napore kako bi zdravstveno ispravna voda bila dostupna svim stanovnicima zemlje, o čemu govori i podatak da se za socijalno ugrožene građane trajno se osigurava socijalna cijena vodne usluge na način da cijena ne prelazi 60% pune cijene vodne usluge koju plaćaju ostali građani, istovremeno uključujući vodoopskrbu i odvodnju, te pročišćavanje otpadnih voda. Kako bi zdravstveno ispravna voda bila dostupna svima u lipnju 2019. godine donesen je Zakon o vodnim uslugama koji stvara mogućnost i obvezu da 200 lokalnih vodovoda, a koji su trenutno izvan sustava javne vodoopskrbe, postanu dio sustava javne vodoopskrbe, te da svi građani imaju pristup zdravstveno ispravnoj vodi. Osim u osiguravanju da zdravstveno ispravna voda bude dostupna svima, Republika Hrvatska dosegla je jako dobre rezultate i na području cilja SDG7 – Pristupačna i čista energija. Republika Hrvatska dobiva polovinu potrošene električne energije iz vlastitih

hidroelektrana, a posjeduje i 50% udjela u nuklearnoj elektrani Krško, Slovenija. Za vrijeme ljetne potrošnje Republika Hrvatska uvozi 40% električne energije, 40% potrošenog plina i 80% potrošene nafte. Kada je riječ o električnoj energiji, troškovi električne energije u prosjeku iznose svega 6% ukupnih troškova jednog kućanstva, a kako bi se dostupnost električne energije građanima poboljšala, smanjen je PDV na električnu energiju sa 25% na 13%. Važno je naglasiti kako je Republika Hrvatska već ispunila cilj strategije Europa 2020 prema kojem 20% energije koristi iz obnovljivih izvora u ukupnoj potrošenoj energiji.

Područja na kojima Republika Hrvatska zaostaje su ciljevi SDG5 – Ravnopravnost spolova, SDG9 – Industrija, inovacije i infrastruktura i SDG17 - Partnerstvom do ciljeva. Republika Hrvatska je Zakonom o ravnopravnosti spolova utvrdila pitanje sveobuhvatne zaštite od viktimizacije na način da se dodatno proširio krug osoba koje ulaze u okrilje zaštite jamstva zabrane diskriminacije, a pozitivne promjene i pomaci su zabilježeni na području zaštite od nasilja u obitelji, području rada i zapošljavanja, političke participacije i medija. No, unatoč zadovoljavajućem pravnom okviru još uvijek su prisutni stereotipi vezani uz nasilje u obitelji, brigu o djeci i roditeljsku skrb što i dalje ostaje izazov društva. Razlika u ravnopravnosti spolova vidljiva je i u strukturi vlasništva trgovačkih društava gdje udio žena vlasnica čini oko 20%, a aktivnost muškaraca u pokretanju poslovnog pothvata je 1,7 puta veća u odnosu na žene. Kako bi se postigla ravnopravnost, Republika Hrvatska najviše pozornosti posvećuje aktivnostima usmjerenim prema povećanju uključivanja žena na području informacijske i komunikacijske tehnologije (KIT) i u STEM područja (znanost, tehnologija, inženjerstvo i matematika), te aktivnostima koje su usmjerene povećanju muškaraca u netradicionalna područja rada kao što su nastava, njega i socijalna skrb.

Značajne izazove Republika Hrvatske ima i u području ostvarenja cilja SDG9 - Industrija, inovacije i infrastruktura. Važnu ulogu prostornog razvoja ima uključivanje u europsku infrastrukturnu mrežu gdje je prioritet razvijanje prometne mreže unutar središnje multimodalne transeuropske prometne mreže (TEN-T). Hrvatska cestovna infrastruktura nalazi se na 13. mjestu u svijetu po kvaliteti cestovne infrastrukture od 137 zemalja svijeta, što je rezultat ulaganja gotovo 8,38 milijardi eura u autoceste u posljednjih trideset godina. Danas Republika Hrvatska ima jednu od najkvalitetnijih mreža s više od 1.300 kilometara autocesta.

Istovremeno Republika Hrvatska ulaže u razvoj Informacijskog sustava prostornog uređenja (ISPU) radi trajnog praćenja stanja u prostoru i području prostornog uređenja. Kako bi se potaknula uporaba prostornih podataka javnog sektora, od 2013. godine intenzivno se radi na uspostavi Nacionalne infrastrukture prostornih podataka (NIPP), integrirane u europsku infrastrukturu prostornih podataka sa ciljevima ostvarenja vizije „Svatko može pronaći, razumjeti i koristiti prostorne podatke“, čime se ujedno potiče razvoj i inovativnost u geoindustriji. Kada je riječ o digitalizaciji i pokrivenosti kućanstava fiksnim širokopojasnim pristupom, prema Indeksu digitalnog gospodarstva i društva (DESI) za 2018. godinu, Republika Hrvatska je na području pokrivenosti kućanstava fiksnim širokopojasnim pristupom (99 %) bolja od prosjeka EU-a (97 %), no i dalje se bilježi slaba pokrivenost brzom i ultrabrzom širokopojasnom mrežom (>100 Mbit/s). Unatoč prilično širokoj dostupnosti širokopojasnih usluga (67 %), potražnja za brzim širokopojasnim pristupom i dalje je niska (14 %). Niskoj potražnji pridonose različiti čimbenici, kao što su na primjer niska razina upotrebe interneta i relativno visoke cijene za brzi širokopojasni pristup. Indeks cijena širokopojasnog pristupa iznosi 63, dok je prosjek EU-a 87., što navodi na činjenicu da bi Republika Hrvatska trebala učiniti značajne korake u cilju smanjenja cijena brzog širokopojasnog pristupa za sve građane. Glede pokrivenosti pokretnim mrežama (4G) Hrvatska bilježi dobre rezultate uz pokrivenost oko 90 % područja i 94 % stanovništva, što Republiku Hrvatsku svrstava u najrazvijenije zemlje EU-a. Kako bi se ostvario napredak u ovom području, Zakonom o državnoj potpori za istraživačko-razvojne projekte potiču se ulaganja u istraživanje i razvoj i povećanje broja poduzetnika koji ulažu u istraživanje i razvoj, kao i u inovacije koje imaju potencijal stvaranja dodane vrijednosti gospodarstvu.

Kako bi cjelokupna ideja o održivom razvoju mogla biti realizirana na globalnoj razini, važno je biti uključen u međunarodnu zajednicu, te ostvariti međunarodno partnerstvo sa svrhom ostvarenja definiranih ciljeva. Republika Hrvatska nije pokazala najbolje rezultate pri ostvarenju cilja SDG17 – Partnerstvom do ciljeva, no ipak se primiče ostvarenju željenog cilja, što pokazuje i podatak da je Hrvatska sudjelovala u uspostavljanju okvira Programa Ujedinjenih naroda za održivi razvoj 2030., uključujući i rad u Otvorenoj radnoj skupini za ciljeve održivog razvoja.

Nacionalnom strategijom razvojne suradnje za razdoblje od 2017. do 2021. godine određen je strateški smjer razvoja i humanitarne politike, a Zakon o razvojnoj suradnji i humanitarnoj pomoći u inozemstvu, usvojen 2008. godine, služi kao pravna osnova za aktivnosti razvojne

suradnje. Kako bi se olakšala suradnja s civilnim društvom, 2014. godine osnovana je Platforma za međunarodnu građansku solidarnost Hrvatske (CROSOL). Riječ je o nevladinoj i neprofitnoj organizaciji civilnog društva koja je aktivna ili zainteresirana za aktivnosti na području međunarodne razvojne suradnje i humanitarne pomoći. Navedenim aktivnostima, Republika Hrvatska pokazala je kako je spremna na prilagodbu globalnoj instituciji održivog razvoja.

Literatura

Borozan, Đ. (2019). *Makroekonomija*. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera, Ekonomski fakultet u Osijeku

Dobrovoljni nacionalni pregled provedbi Programa UN-a za održivi razvoj 2030. Hrvatska gospodarska komora. Dostupno na: <https://www.hgk.hr/documents/dobrovoljni-nacionalni-pregled-ciljevi-odrzivog-razvoja-hrvatska5d2daef212fdc.pdf> [pristupljeno 22.06.2021]

Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske. Statistička izvješća 1692/2021: Cijene u 2020. Dostupno na <https://www.dzs.hr/> [pristupljeno 15.06.2021]

Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske (2020). Osnovni pokazatelji. Dostupno na <https://www.dzs.hr/> [pristupljeno 15.06.2021]

Državni zavod za statistiku (2020). Pokazatelji siromaštva i socijalne isključenosti u 2019. Dostupno na https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2020/14-01-01_01_2020.htm [pristupljeno 2.07.2021]

Državni zavod za statistiku (2020). Procjena stanovništva Republike Hrvatske u 2019. Dostupno na https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2020/07-01-03_01_2020.htm [pristupljeno 2.07.2021]

EUROSTAT (2020). Newsrelease 181/2020: Consumption per capita in purchasing power standards in 2019. Dostupno na: https://ec.europa.eu/eurostat/documents/portlet_file_entry/2995521/2-15122020-BP-EN.pdf/cd3fcb0f-fae-d0ce-0916-9be3ac231210 [pristupljeno 13.06.2021]

EUROSTAT (2021). Precarious employment by sex, age and NACE Rev. 2 activity. Dostupno na: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/lfsa_qoe_4ax1r2/default/table?lang=en [pristupljeno 14.06.2021]

Herceg, N. (2013). *Okoliš i održivi razvoj*. Zagreb: Synopsis d.o.o.

Hrvatska gospodarska komora (2020). Kretanje BDP-a u trećem kvartalu ove godine. Dostupno na: <https://www.hgk.hr/kretanje-bdp-a-u-trecem-kvartalu-ove-godine> [pristupljeno 1.07.2021]

Hrvatska narodna banka (2021). Glavni makroekonomski indikatori. Dostupno na: <https://www.hnb.hr/statistika/glavni-makroekonomski-indikatori> [pristupljeno 1.06.2021]

Ministarstvo vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske (MVEP). Dostupno na: <http://www.mvep.hr/hr/vanjska-politika/multilateralni-odnosi0/globalne-teme/odrzivi-razvoj/> [pristupljeno 18.04.2021]

Narodne novine (2009). Strategija održivog razvitka Republike Hrvatske. Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2009_03_30_658.html [pristupljeno 23.05.2021]

Sachs, J., Schmidt-Traub, G., Kroll, C., Durand-Delacre, D. i Teksoz, K. (2015). *SDG Index and Dashboards - Global Report*. New York: Bertelsmann Stiftung and Sustainable Development Solutions Network (SDSN).

Dostupno na: <https://www.sdgindex.org/reports/sdg-index-report-2015/> [pristupljeno 26.06.2021]

Sachs, J., Schmidt-Traub, G., Kroll, C., Durand-Delacre, D. i Teksoz, K. (2016). *SDG Index and Dashboards - Global Report*. New York: Bertelsmann Stiftung and Sustainable Development Solutions Network (SDSN).

Dostupno na: <https://www.sdgindex.org/reports/sdg-index-and-dashboards-2016/> [pristupljeno 26.06.2021]

Sachs, J., Schmidt-Traub, G., Kroll, C., Durand-Delacre, D. i Teksoz, K. (2017). *SDG Index and Dashboards - Global Report*. New York: Bertelsmann Stiftung and Sustainable Development Solutions Network (SDSN).

Dostupno na: <https://www.sdgindex.org/reports/sdg-index-and-dashboards-2017/> [pristupljeno 26.06.2021]

Sachs, J., Schmidt-Traub, G., Kroll, C., Durand-Delacre, D. i Teksoz, K. (2018). *SDG Index and Dashboards - Global Report*. New York: Bertelsmann Stiftung and Sustainable Development Solutions Network (SDSN).

Dostupno na: <https://www.sdgindex.org/reports/sdg-index-and-dashboards-2018/> [pristupljeno 26.06.2021]

Sachs, J., Schmidt-Traub, G., Kroll, C., Durand-Delacre, D. i Teksoz, K. (2019). *SDG Index and Dashboards - Global Report*. New York: Bertelsmann Stiftung and Sustainable Development Solutions Network (SDSN).

Dostupno na: <https://www.sdgindex.org/reports/sustainable-development-report-2019/> [pristupljeno 26.06.2021]

Sachs, J., Schmidt-Traub, G., Kroll, C., Durand-Delacre, D. i Teksoz, K. (2020). *SDG Index and Dashboards - Global Report*. New York: Bertelsmann Stiftung and Sustainable Development Solutions Network (SDSN).

Dostupno na: <https://www.sdgindex.org/reports/sustainable-development-report-2020/> [pristupljeno 26.06.2021]

Sachs, J., Schmidt-Traub, G., Kroll, C., Durand-Delacre, D. i Teksoz, K. (2021). *SDG Index and Dashboards - Global Report*. New York: Bertelsmann Stiftung and Sustainable Development Solutions Network (SDSN).

Dostupno na: <https://www.sdgindex.org/reports/sustainable-development-report-2021/>
[pristupljeno 26.06.2021]

Statistički ljetopis (2006). Državni zavod za statistiku. Dostupno na: <https://www.dzs.hr/>
[pristupljeno 25.05.2021]

Statistički ljetopis (2012). Državni zavod za statistiku. Dostupno na: <https://www.dzs.hr/>
[pristupljeno 25.05.2021]

Popis grafikona

Grafikon 1: Grafikon 1: BDP realne stope rasta	9
Grafikon 2: BDP po stanovniku u eurima (€)	10
Grafikon 3: Odnos stope nezaposlenosti, stope zaposlenosti i stope aktivnosti u promatranom razdoblju od 2007. godine do 2020. godine	12
Grafikon 4: Kretanje indeksa potrošačkih cijena u Republici Hrvatskoj od 2006. godine do 2021. godine	13
Grafikon 5: Prosjek ostvarenih rezultata za svaki definirani cilj globalnog održivog razvoja	45

Popis slika

Slika 1 Gospodarska, okolišna i socijalna dimenzija održivosti	6
Slika 2: Piramida stanovništva Republike Hrvatske 2001. godine.....	Error! Bookmark not defined.
Slika 3: Piramida stanovništva Republike Hrvatske 2011. godine.....	Error! Bookmark not defined.
Slika 4: Procjena piramide stanovništva Republike Hrvatske 2021. godine ...	Error! Bookmark not defined.
Slika 5: Legenda SDG indeksa	20

